

17 3.12.2014

KIRKKO & KOTI

**Pirkko valmistaa
kynttilöitä rakkaudella**

→ 8-9

**Kroonisesta kivusta
ei tarvitse kärsiä**

→ 2

**Siilinjärvellä
käynnistettiin
Verkkokirkko-
lähetykset**

→ 4

Tulkoon joulu

→ 15

AJANKOHTAISTA

Kristillisen taiteen näyttely vetää yleisöä

Valamon luostarissa esillä oleva Mestarin jälki-näyttely on ollut yleisömenestys.

Syyskuun puolivälissä avattuun taidenäyttelyyn on joulukuun alkuun mennessä tutustunut reilut kolme tuhatta kävijää.

”Vaikuttaa siltä, että kun tietoisuus näyttelystä kasvaa, kävijämäärät lisääntyvät entisestään”, näyttelyn tiedottaja, kuopiolainen **Jussi Savolainen** arvelee.

”Kyse on ainutlaatuisesta esiintulosta kristillisen taiteen saralla, siksi väkeä on virrannut paikalle ympäri Suomea. Monista seurakunnista on esimerkiksi järjestetty bussiretkiä näyttelyyn.”

Taidetta Suomesta ja maailmalta

Mestarin jälki -näyttelyssä on esillä Suomen kultakauden mestareiden, kuten **Helene Schjerfbeckin**, **Maria Wiikin**, **Hugo Simbergin**, **Amelie Lundahlin**, **Albert Edelfeltin**, **Juho Rissasen** ja **Eero Järnefeltin** kristillisiä aiheisia teoksia.

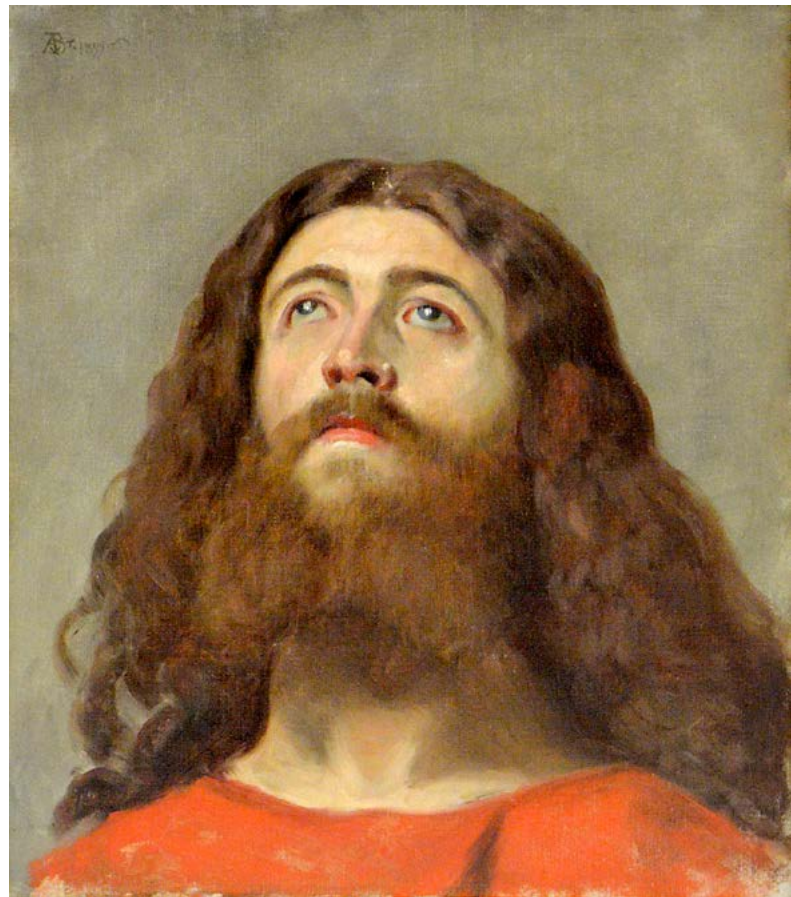
Näyttelyssä on esillä myös vaikuttavia ja mielenkiintoisia ulkomaalaisten mestareiden teoksia 1500-luvulta alkaen. Esillä on lukuisia teoksia eri maiden koulukunnista, varhaisimpien joukossa muun muassa firenzeläinen teos 1500-luvulta.

Näyttelyn vieraskirja on täyttynyt vaikutuneista kokemuksista.

”Mielenkiintoista näyttelyssä on se, että katsojat ovat nimenneet hyvin erilaisia töitä vaikuttavimmiksi kokemuksikseen.”

”Vieraskirjan kommentteista huomaa sen, että on mahdollon arvailla etukäteen, mikä työ itse kullekin kävijälle antaa voimakaita elämyksiä ja koskettaa sydäntä”, Savolainen pohtii.

Mestarin jälki -näyttely on avoinna Valamon luostarin kulttuurikeskuksessa 17. tamikuuta saakka.

Adolf von Beckerin Kristus-maalauks on esillä Valamon näyttelyssä.

✚ **Arkkkipiispa Kari Mäkinen** kommentoi ennen äänestystä *Facebook*-päivityksessään tasan arvoisen avioliittolain etenemistä eduskunnassa. ”Jos aloite hyväksytään, kenenkään avioliitto ei menetä yhtään arvostaan eikä yhdenkään lapsen asemaa vaarannu. Jos aloitetta ei hyväksytä, seksuaalivähemmistöjen aseman tunnustaminen ja parantaminen ei kaadu tähän.”

Mahdollisella avioliittolain muutoksella ei olisi välittömiä

vaikutuksia kirkon vihkimiskäytäntöihin.

✚ **Ensimmäisenä** adventtina aloittanut joulumusiikin päääänenkannattaja *Jouluradio* soi niin FM-taajuuksilla kuin netissäkin. Jouluradion lähetyskäsi voi kuunnella Kuopiossa analogisella taajuudella 98,7 MHz aina loppiaiseen saakka.

✚ **Särkiniemen** seurakuntatalo myydään ja ainoan ostotarjouksen teki Rakennusliike Lapti Oy, joka ehdottaa tontille rakennettavaksi asuinkerrostalon. Yhteisen kirkkoneuvoston esitti kokouksessaan marraskuun lopulla, että yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyisi suunnitelman.

Hankkeen toteuttaminen vaatii vielä kaavamuutoksen ja kirkkohallituksen hyväksymisen.

✚ **Kirkollisveroproositit** pysyvät ennallaan valtaosassa Suomen evankelisluterilaisen kirkon seurakuntatalouksista ensi vuonna.

Maltillisen noston vuodelle 2015 tekee vain 18 seurakuntataloutta eli noin kuusi prosenttia maan kaikista seurakuntatalouksista.

Kuopion seurakuntien yhteisen kirkkoneuvoston päätti esittää valtuustolle kirkollisveroproositin säilyttämistä nykyisessä 1,5 prosentissa.

✚ **Hallitus** esittää, että evankelisluterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoitus uudistetaan vuoden 2016 alusta lukien. Uusi valtion budjetista maksettava lakisääteinen rahoitus tulisi seurakuntien yhteisöveron tuotosta saaman osuuden tilalle.

✚ **Lastenkirkko.fi** on julkaisut joulukalenterin, jossa ovat mukana *Lasten Pyhäkoulu* -lehden hauskat hahmot. Lastenkirkko.fi on seurakuntien ylläpitämä, esi- ja alakouluikäisille suunnattu virtuaalikirko, jossa on lapsille suunnattua sisältöä esimerkiksi videoiden ja pelien muodossa. Joulukalenterin luokut avautuvat tietokoneilla, älypuhelimilla ja tableteilla.

Jouluradio on aloittanut lähetyskänsä Kuopiossa taajuudella 98,7 MHz.

PÄÄKIRJOITUS

Uusi mahdollisuuksia seurakuntayhteyteen

Osallistuin muutamia viikkoja sitten radio- ja televisiojumalanpalveluksen koulutukseen. Oli upeaa huomata, kuinka erilaisia ihmisiä koulutettavien joukkoon mahtui. Kukin tuo lähtökseen oman persoonansa ja välittää samalla seurakuntansa traditioita ja erityispiirteitä.

Kuulin, että lähetysten seuraaminen on erityisen suosittua kotiseudultaan muualle muuttaneiden parissa. Itsekin olen kokenut lämpimän ailahtuksen radion äärellä, kun tunnistin sieltä tutun äänen perusteella vaikkapa saarnaajan, tekstinlukijan ja esirukoilijan. Side entiseen kotiseurakuntaan ja hengelliseen perinteeseen on vahva.

Ystävänä asui joitakin vuosia Roomassa. Olin hänen luonaan käymässä. Avasimme verkkoyhteyden ja hiljentyimme seuraamaan oman seurakuntamme jumalanpalvelusta virsikirjojen kanssa. Tämänkin oli mieleenpainuva kokemus.

On tärkeää, että radio ja televisio tarjoavat mahdollisuuden seurakuntayhteyteen. Yhtä tärkeää on välittää ihmisille tietoa erilaisista tavoista toteuttaa jumalanpalvelusta. Meillä on ilo ja kunnia saada toimittaa ensi vuonna neljä radiojumalanpalvelusta Juankosken Ylösnousemuksen kirkosta. Ensimmäinen lähetetään uuden vuodenpäivänä klo 10.00.

Kirkolliskokousedustaja Riitta Alaja kertoi Tamperella kurssilaisille omia havaintojaan. Hän kiinnittä erityisesti huomiota siihen, onko jumalanpalveluksessa mukana nuoria ja lapsia, erityisryhmiä, maahanmuuttajia ja onko toteutuksessa mukana seurakuntalaisia.

”Lämpö ja tunne välittyvät mediasta riippumatta Kuvastaako jumalanpalvelus sitä, että kaikki ovat tervetulleita. Hän ilahtuu aina, kun paikallisuus, historia tai vaikkapa alueen herätystausta välittyvät. Yhteisöllisyys, vuorovaikutus ja osallisuuden tunne välittyvät kuulijoille ja katselijoille. Innostuneisuus ja aitous puhuttelevat aina.

Saimme myös Facebookin välityksellä kommentteja siitä, että lämpö ja tunne välittyvät mediasta riippumatta. Kuulijoissa on paljon ihmisiä, jotka ehkä arkaiset kirkkoon meno. He haluavat hiljentyä Jumalan sanan ääreen omassa rauhassaan.

Siilinjärvellä alkoi toimia verkkokirkko ensimmäisenä adventtina. Striimaus eli verkon kautta lähetettävä suoratoisto tulee varmasti lisääntymään. Jo nyt eri kanavia pitkin välitetään jumalanpalveluksia vanhainkoteihin ja sairaaloihin. Mobiilikirkolla on myös oma käyttäjäkuntansa.

Istumme kirkon penkillä tai seuraamme jumalanpalvelusta muulla tavoin, on sisältö silti se kaikkein tärkein asia.

MINNA SIIKANIVA
minna.siikaniva@evl.fi

”Krooninen kipu voi aiheuttaa masennusta

Moni ikäihminen kärsii turhaan kroonisesta kivusta

Kipu on yleinen seuralainen suomalaisten ikäihmisten keskuudessa eikä sen hoito ole meillä parhaalla mahdollisella tolalla.

”Monella ikäihmisellä on se uskomus, että kivut kuuluvat vanhuuteen, eikä niille ole mitään tehtävissä, vaan niiden kanssa pitää pystyä elämään. Tämä on väärä luulo. Kipuja pystytään vähentämään ja sitä kautta ihmisen elämänlaatua parantamaan”, toteaa kotona asuvien ikäihmisten kipua ja kipulääkkeiden käyttöä väitöskirjassaan selvittänyt proviisori **Niina Karttunen**.

”Ikäihmiset toivoisivat, että kivut otettaisiin paremmin esille potilas-lääkäri-koh- taamisessa. Myös kipujen arvioinnin jälkeinen hoito ja seuranta ovat asioita, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota.”

Kivun tunnistaminen tärkeää

Proviisori Niina Karttunen tutkimuksessa selvisi, että vähintään kolme kuukautta kestänyt kroonista tuki- ja liikuntaelinkipua koki noin puolet kotona asuvista iäkkäistä. Kipulääkkeitä käytti lähes puolet iäkkäistä. Huonoksi koettu terveydentila, liikkumisvaikeudet ja nivelvaivat ennustivat vähintään kolmena peräkkäisenä vuotena koettua kroonista kipua.

”Kivunhoitoa voisi tehostaa monella eri tavalla. Olisi tärkeää, että lääkärit tunnistaisivat ja arvioisivat kipua systemaattisesti. Toisaalta kipulääkkeiden osalta neuvontaa ja koulutusta tarvitaan sekä hoitohenkilöstön että käyttäjien parissa.”

Kivun oravanpyörässä

Pitkäaikainen kipu huonontaa elämänlaatua ja rajoittaa elämää monella tavalla. Se aiheuttaa

fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista toimintakyvyn alenemista ja uhkaa siten itsenäistä kotona selviytymistä. Krooninen kipu voi myös alkaen saada masennusta, unettomuutta ja ahdistusoireita, jolloin koko elämä alkaa pyöriä kivun ympärillä.

”Hoitamaton kipu on myös yhteiskunnalle kallista. Pitkäaikainen kipu johtaa usein oravanpyörään, jossa liikuntakyky rajoittuu ja sosiaalinen toiminta vähenee. Kun jumiutetaan kotiin, toimintakyky heikkenee nopeasti. Silloin sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä laitoshoidon tarve kasvaa”, Niina Karttunen kuvaa.

Karttusen tutkimuksen mukaan tyyppisiä ikäihmisten tuki- ja liikuntaelinkipuja ovat muun muassa nivelrikkoon sekä nivelreuman liittyvät kivut, lonkkakivut, selkäkivut sekä erilaiset osteoporoottiset kivut. Kroonistunut kipu voi oireilla epämääräisesti ja iäkkäät vastaavat usein kiviusta kysyttäessä, että joka paikkaan koskee. ”Olennaista olisi ennaltaehkäistä vakavampaa toimintakyvyn alenemista ja tarttua kipuihin ennen kuin ne ovat kroonistuneet ja aiheuttaneet merkittävää toimintakyvyn heikkenemistä.”

Vain otettu lääke auttaa

Ikäihmisten kivun hoitoon liittyy monia ongelmia, sillä ikääntymisen seurauksena tapahtuvat muutokset elimistössä, sekä monet sairaudet ja lääkitykset voivat lisätä kipulääkkeiden aiheuttamia haittavaikutuksia. Toisaalta kivun hoito voi jäädä puutteelliseksi, jos potilaalla on paljon muita hoidettavia sairauksia ja hoidossa keskitytään niihin.

”Lääkille ei ole olemassa yhtä optimaalista kipulääkettä, vaan kaikki ovat enemmän tai vähemmän huonoja vaihtoehtoja. Silti ongelmien ja haittojen takia kivunhoitoa ei pi-

täisi pelätä, vaan yksilöllisesti arvioida kunkin potilaan tarve, muut sairaudet ja lääkitykset. Näin voidaan valita kivunhoitomenetelmä, joka parhaiten sopii juuri tälle potilaalle. Se helpottaa kipuja, mutta ei aiheuta vaaraa”, Karttunen korostaa.

Kokonaisvaltaista kivunhoitoa

Lääkeneuvontaan olisi tarvetta myös ikäihmisten keskuudessa, sillä moni jättää haittavaikutusten pelossa lääkkeen turhaan käyttämättä.

”Myös lääkkeettömästä hoidosta pitäisi mielestäni puhua enemmän. On tutkimuksia, jotka puoltavat sitä, että myös lääkkeettömällä hoidolla pystytään kipuja lievittämään. Vuosikautia jatkuneen kroonisen kivun hoidossa kipulääke ei yksin riitä, vaan tarvitaan kokonaisvaltaisempaa hoitoa, jossa toimintakykyä tuetaan esimerkiksi fysioterapian ja psyykkisen tuen avulla”, Karttunen päättää.

ANNE HEIKKINEN

”Ikäihmisten kivunhoidossa on meillä vielä petrattavaa”, toteaa aiheesta väitellyt proviisori Niina Karttunen.

RAJA TÖRNÖNEN

BIGSTOCK

KOLUMNI

Lopeta murehtiminen ja nauti?

Jumala tuskin on olemassa, joten lopeta murehtiminen ja nauti elämästä. Tätä Sherinen ja Dawkinsin viestiä julistettiin muutama vuosi sitten Lontoon punaisten kaksikerrosbussien kyljissä ja se kopioitiin vähän myöhemmin myös Helsinkiin.

Lontoon ulkopuolella asuva kollegani koki sen ensin virkistävän provokatiiviseksi, ja kiinnitti samanlaisen tarran autonsa takaikkunaan. Katsoottuaan sitä ties kuinka monetta kertaa hän kuitenkin kysyi itseltään, minkä murehtimisen hän voisi lopettaa? Ja miten lisätä nautintoaan, kun ei ollut siihenkään asti uskonut mihinkään jumalaan? Pitäisikö lakata huolehtimasta lastensa ja heidän koulutoveriensa tulevaisuudesta? Tai lakata murehtimasta silmille hyppäävää sosiaalista eriarvoisuutta, alkoholin syrjäyttämien englantilaisten ja rasismin syrjäyttämien maahanmuuttajanuorten kurjuutta kotikaupungissaan, Lähi-idän luisumista entistä syvemmälle vihaan sekä nälän ja sairauksien runnomia lapsia Afrikassa?

Entä mistä kielletystä hedelmästä hän voisi nyt alkaa nauttia? Mässäilystä? Hän pysyisi mieluiten terveenä eikä pidä humaltumisesta. Urheilauto tai moottoripyöräkään ei houkuttellut. Iskisikö nuoremman naisen vai lähtisikö seksimatkalle Thaimaahan? Oma perhe on kuitenkin rakas ja ajatus alistettujen hyväksikäytöstä inhottaa. Ei kymmenestä käskystä löytynyt mituakaan, joiden rikkomisesta hän arveli erityisesti nauttivansa.

Vapauttavalta kuulostaneen viestin sisältä kuoriutui äärimmäisen uusliberaali kehotus: et ole vastuussa mistään etkä kenellekään. Älä siis kanna huolta lähimmäisestä tai huomisesta, vaan nauti kaikesta tässä ja nyt.

Ei kollegastani vielä uskovaista tullut, mutta tarran hän repi pois.

Voisitko sinä tehdä murehtimisellesi jotakin konkreettistemppä kuin kieltää Jumalan? Pystyisitkö nauttimaan elämästäsi enemmän – eroamatta kirkosta? Voisit esimerkiksi lahjoittaa Kirkon Ulkomaanavulle tai osallistua omin käsin Kuopion seurakuntien diakoniatyöhön Suurella Sydämellä -palvelun kautta. Kenties voitit nauttia Kauneimmista joululauluista omalla äänelläsi täpötydessä kirkossa, huoltoasemalla tai pubissa. Voisit osallistua johonkin joulukuun seitsemästä kirkkokonsertista, joihin on vapaa pääsy. Ehkäpä iloitsisit yhteisestä ateriasta, puheensorinasta, kahvikupilllisesta ja kokemusten vaihtamisesta toisten vanhempien kanssa pienimpien mellastaessa kirkon käytävällä perhejumalanpalveluksen jälkeen. Mahdollisuuksia on paljon muitakin.

MATTI JANTUNEN

Adventtina alkoivat Verkkokirkkot

Siilinjärven seurakunta on aloittanut suorat Verkkokirkko-lähetykset. Seurakuntaelämän suoratoisto netissä hakee tuoreita muotoja.

Siilinjärven seurakunnassa aloitettiin Verkkokirkko-lähetykset 1. adventtisunnuntaina. Suorana lähetettyä messua ja Adventtivesperiä voi katsoa myös arkistosta.

”Nyt kun ihmiset ovat netissä, on tärkeää, että sieltä löytyy jumalanpalveluksia, jotka on toteutettu visuaalisesti mielenkiintoisella tavalla”, sanoo hankkeen vetäjä ja lähetysten ohjaaja **Satu Väättäinen**. Siilinjärven kappalaisena työskentelevä Väättäinen on aiemmin ohjannut muun muassa tv-jumalanpalveluksia Yleisradioon.

Siilinjärvellä Verkkokirkkot kuvataan neljällä kameralla ja ohjataan niin, että katsoja saisi osallistumisen kokemuksen. ”Kun rukoilee, ei katsele muita. Synninpäästön katsoja haluaa kotiin saakka”, Väättäinen sanoo.

Uuden jumalanpalvelusväylän tarjoamisen lisäksi Siilinjärvellä on tarkoitus kehittää seurakunnan jumalanpal-

veluksia ja olla mallina muille. Väättäisen mukaan on seurattava, miten lähetykset löydetään ja otetaan käyttöön. ”Jos tällä on vaikuttavuutta pilottivuoden aikana, toimintaa voidaan laajentaa.”

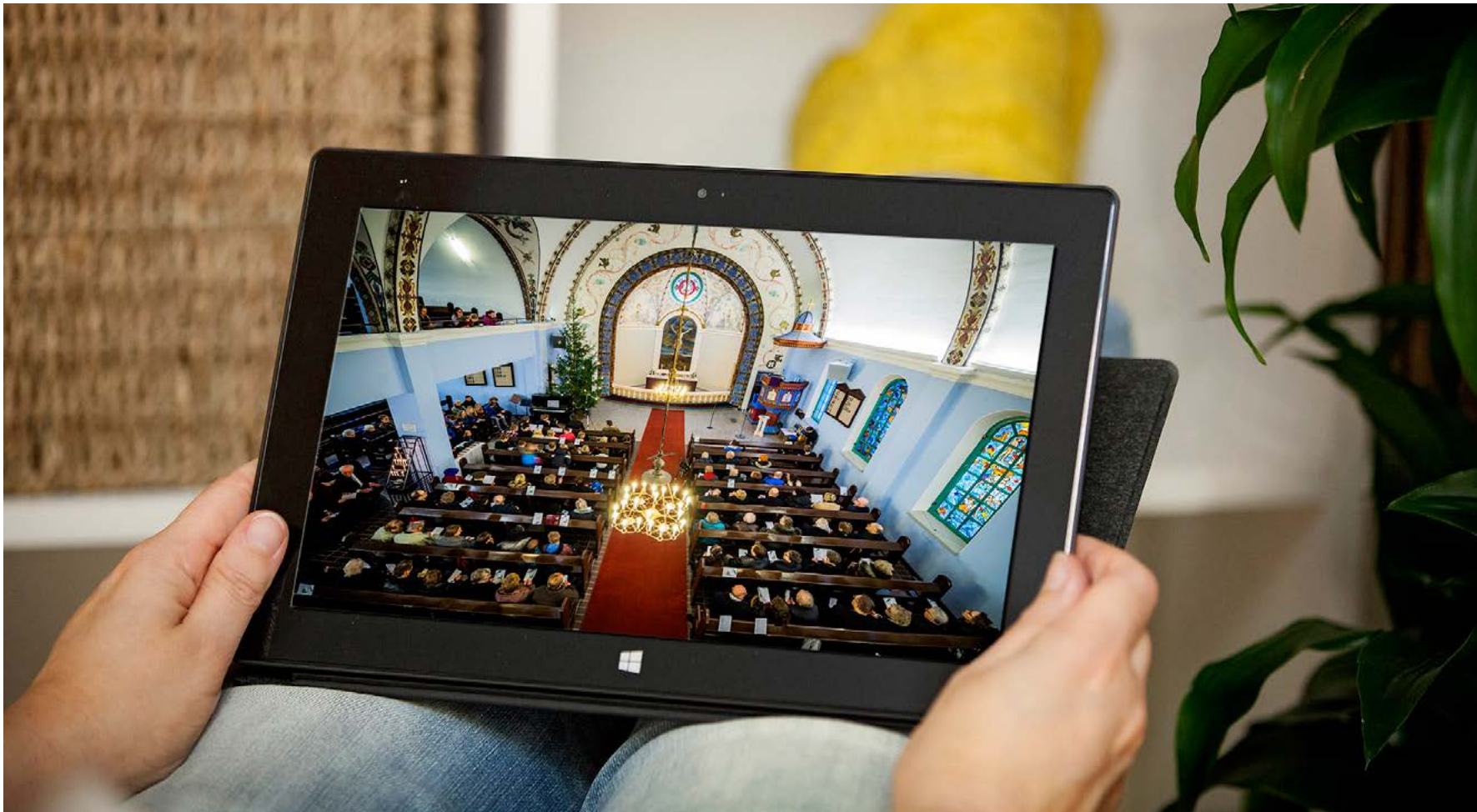
Verkkokirkkojen keskuksena on jumalanpalvelus Siilinjärven kirkossa. Lisäksi lähetetään musiikkitalaisuuksia, kuten Kauneimmat joululaulut joulukuussa. Tulevana keväänä lähetystyö on kahdesti kuukaudessa.

Verkkokirkko sai vauhtia Siilinjärven seurakunnan keväisen piispantarkastuksen jälkeen, kun Kuopion hiippakunnan piispa **Jari Jolkkonen** asetti verkossa välitetyyn jumalanpalveluksen seurakunnan kehittämishankkeeksi. ”Verkkokirkko palvelee laajasti: vanhuksia, vankeja, matkailijaa – niin Brysselissä kuin Australiasa”, hankkeen kummisetä Jolkkonen sanoo. Helatorstaina 2015 piispa toimittaa pappisvihkimyksen Siilinjärven kirkosta, ja tilaisuus lähetetään Verkkokirkkona.

Kirkon elämä kotiin

Verkkokirkkot tehdään Siilinjärvellä yhteistyössä paikallislehti Uutis-Jousen kanssa, jonka netti-tv -kanavalla lähetykset pääsevät katsojien nähtöille. Toimittajat taas varautuvat haastattelemaan jumalanpalveluksen tekijöitä ja seurakuntalaisia suorissa lähetyksissä.

Uutis-Jousen päätoimittajan **Seppo Timosen** mukaan internetlähetysten tekeminen jatkaa seurakunnan ja paikallislehden yhteistyötä. ”Seurakunta on lisännyt näkyvyyttään. Seurakunta on elämää eikä bunkkereita.”

TUUA HYTTINEN/JANNE VOUTILAINEN

”Kun me toimituksena laajensimme sähköiselle puolelle, seurakunta lähti heti mukaan ja on toistaiseksi ainut iso kumppani. Kunta olisi toinen samanlainen. Kirkko kotiin ja kunta kotiin”, Timonen sanoo.

Verkkokirkkohanke on laajemminkin yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Monikameratekniikasta vastaa kuopiolainen Kalevide Oy, kuvaajina ja äänitarkkailijoina toimivat Pohjois-Karjalan ammattiopiston audiovisuaalisen alan opiskelijat Outokummusta. Suoratoiston eli verkkostriimauksen hoitaa VideoVisit Oy. Kirkossa lähetystä kuvataan neljästä pisteestä, mutta seur-

akuntalainen voi osallistua tilaisuuteen myös kuvauksettomalla alueella.

Koko kirkon suoratoistot selvityksessä

Kirkon tiedotuskeskuksen mukaan verkko- ja virtuaalikirikkoja tehdään kymmenissä seurakunnissa, mutta ratkaisut ovat erilaisia: laadukkaista monikameratoteutuksista heikkolaatuisiin ja yksikameraisiin. Eniten kuvataan jumalanpalveluksia. ”Yhä enemmän tulee toiveita siitä, että häät, hautajaiset tai kaste voitaisiin välittää netissä rajatulle ryhmälle”, sanoo

ohjelmapäällikkö **Kimmo Saares** Kirkon tiedotuskeskuksesta.

Saareksen mukaan kirkko lähetti suoratoistolähetystyönsä vauhdilla jo 2000-luvun alussa, jolloin käyttäjät eivät olleet valmiita nettisivaltöjä kuluttamaan. ”Nyt käyttäjät ovat valmiimpia tietokoneineen ja mobiililaitteineen, ja kirkko on heräämässä uudelleen.”

Kirkkohallitus selvittää parhaillaan audiovisuaalista tuotantoa seurakunnissa. ”Tavoitteena on saada tietoa ja ajantasainen ohjeistus sekä striimausta laajemmin seurakuntien käyttöön”, Saares kertoo. Haastavaa on ohjata käyttäjiä löy-

Verkkokirkko-lähetysten avulla jumalanpalvelukseen pääsee osallistumaan tietokoneen ja tabletin ääreltä missä vain nettiyhteys toimii.

tämään sisällöt. Saares korostaa, että myös julkisesta kirkkotilasta suoratoistetuissa lähetyksissä halutaan taata uskonnon harjoittamisen ja yksityisyyden suoja.

Siilinjärven Verkkokirkkot löydät osoitteilla www.siilinjarseurakunta.fi www.uutis-jousi.fi

SINI-MARJA KUUSIPALO

MITÄ MIELESSÄ?

Vanhakin koira oppii

Moni aikuisikään ehtinyt haaveilee mieleensä, että olisipa ihanaa osata soittaa jotain instrumenttia. Haavetta ei ehkä uskalla lausua ääneen, koska luulaan, ettei vanha koira enää opi uusia konsteja.

Vaan kylläpä oppii. Tämän on todistanut viime helmikuussa perustettu Aikuisten alkeisorkesteri, joka harjoittelee säännöllisesti muutamana iltana kuukaudessa Kuopion Pohjantien koululla musiikinopettaja **Taina Räsäsen** johdolla.

Minkälainen porukka teillä on koossa?

”Aikuisten alkeisorkesteriin kuuluu tällä hetkellä reilu 30 soittajaa. Osa on Pohjantien koulun opettajia ja oppilaiden vanhempia, mutta mukana on myös ulkopuolisia. Kyseessä on puhallinorkesteri, jossa on edustettuna kaikki puhallimet muutamilla lyömäsoittimilla ja bassolla täydennettynä.”

Miten idea sai alkunsa?

”Minulla oli pitkään haaveena päästä johdattamaan aikuisia aivan alkeista saakka kohti soittamisen iloa. Olin kuullut, että ainakin Rantasalmella oli samanlaisel-

la konseptilla toimiva orkesteri. Kun eräs kollegani sitten halusi oppia soittamaan uutta instrumenttia ja meni harjoittelemaan 3-luokkalaisten orkesteriin, päätimme hänen kanssaan ryhtyä kehitelemään ajatusta aikuisille suunnatusta alkeisorkesterista.

Halusimme antaa aikuisille mahdollisuuden aloittaa soittaminen – ja toisaalta lapsiorkesterilaisille puolestaan mahdollisuuden päästä neuvomaan. Yhdessä tekemisen meininki onkin ollut huikeaa.”

Voiko kuka tahansa tulla mukaan?

”Meillä on ollut vaatimuksena se, että tulija ei osaa soittaa kyseistä soitinta ennestään, haluaa oppia soittamaan sitä ja osaa nauraa itselleen. Tämä viimeinen on ehkä kaikkein tärkein vaatimus.”

Onko teillä ollut esiintymisiä?

”Muutama esiintyminen on jo kunnialla takana. Joulukuun 17. päivä meillä on joulukonsertti Pyhän Johanneksen kirkossa ja ensi helmikuulle suunnittelemme jo kovaa vauhtia orkesterimme 1-vuotiskonserttia.”

HELI HARING

• Matot
• vuodevaatteet • ym.
Pyykkisatama
Itkonniemenkatu 27, 70500 Kuopio
Puh. (017) 263 3128

Kiitän minua
äänestäneitä.
Pyrin olemaan
luottamuksenne
arvoinen.

LIISA TIILIKAINEN

KAHVILA
SalaCavala
RAVINTOLA
Aamiaiselle
SalaCavalaan!
Yön yli unissa
hautunutta luom-
ohrapuuroa
3,90
Paviljonki-ravintola SalaCavala
Kuopion kauppatori, puh. 045 146 2000
ma-pe 7.30-21.00, la 8.30-17.00
su 14.12. ja 21.12. klo 12.00-16.00
Kauneimmat
Joululaulut la 13.12.
klo 11 ja 13
www.salacavala.fi/facebook
ja tiedät ensimmäisenä mitä tapahtuu

Kiitos
luottamuksesta

”Ihmisten kanssa elävä seurakunta”
Puijolta

Lämmin kiitos kaikille
minua äänestäneille!
Toivon teille valon pilkahduksia
kaamokseen sekä enkeleitä poluillenne!
Hyvää Joulunodotusta!

Anu-Kaisa Ruponen
Järvi-Kuopion seurakunta

Kotipalvelu
PAJUNKISSA
Kohti sujuvampaa arkea...

Palveluitamme ovat mm.

• kotisiivoukset • asiointiapu • muut kotityöt
Varaa oma joulusiivouksesi nyt!

Kysy lisää! 050 4635 654 / Pinja Torssonen • asiakaspalvelu@kotipalvelupajunkissa.fi

KOTI- JA PERHEPALVELU

Sydämellä

Uusi, energinen yritys! Hyödynnä kotitalousvähenys
ja tilaa monipuolista kotiapua vaikka joululahjaksi!

ELINA KEKÄLÄINEN 044 989 1103

Tutustu: www.kotijaperhepalvelusydämella.fi

Ilolla, kunnioituksella ja sydämellä.

Toisenlainen lahja*

ANNA TÄNÄ JOULUNA TOISENLAISIA LAHJOJA

JA MUUTAT PERHEIDEN ELÄMÄÄ KEHITYSMAISSA

Tilaa Toisenlaiset Lahjat verkosta toisenlainenlahja.fi
tai puhelimitse 020 787 1201.

HISTORIALLISTA

Kirkon torni palvelutehtävissään

Loppiaispyhistä päästyä Kuopion tuomiokirkko sulkee ovensa peruskorjauksen ajaksi. Se kestää adventtiin 2015.

Risti ylipäinä kaupunkikuvassa viestii kristillisestä kulttuurista. Aikoinaan tornilla on ollut lisäksi huomattavan maallisia tehtäviä. Tornin aikakellokin oli kaupungin ensimmäisen julkinen kello.

Noin 60 vuoden ajan kirkon torni oli kaupungin palovartioiden keskus. Käytännössä tähtystysvalvonta oli parasta, mihin palotoimi kykeni ennen paineistettua vesijohtoa ja vakinaista palokuntaa. Nämä uutuudet saatiin Kuopioon noin sata vuotta sitten.

Alun alkaen tulipalojen sammuttaminen kuului jokamiehen velvollisuuteen, eli jokainen täysikäinen mies kuului yleiseen palokuntaan. Sen rinnalle perustettiin 1870-luvulla vapaapalokunta. Kantoveden ja höyrykäyttöisten ruiskujen aikakaudella ei leviämään päässeille tulipaloille paljoa voitu, joten valppaus oli valttia. Siksi kaupunki palkkasi vuodesta 1863 lähtien neljä tornivahtia.

Palon savut havaitsessaan tornivahdit tekivät palohälytyksen kirkonkelloilla ja näytivät palomerkeillä palopaikan suunnan. Sammutusvelvollisuuden takia kansalaisten oli pidettävä tornia silmällä.

Tornivahdit tekivät päättymätöntä vuorotyötä yötä päivää, kesät talvet, säiden armoilla kirkon tornin ulkotasan-

VICTOR BARSKO/ETHNOMUSEUM KUOPION KULTTUURIHISTORIAALINEN MUSEO

Tornivahdit Pekka Boman, August Jäppinen, Antti Koljonen ja Kalle Koponen vuonna 1913. Kaupunki kustansi vahdeille paksut takit ja karvalakit talven viimoja vastaan.

toksen asentamiseen ja sen asiallisennessa tyhjentyämisestä huolehtimiseen.

Tähtystysvartiointi jatkui kirkontornissa vuoteen 1920, jolloin se siirrettiin kaupungintalon torniin. Kokonaan tornivartiointi loppui paloaseman valmistuttua vuonna 1929.

KAIIJA VUORIO

JOULU-KONSERTTEJA

- **Ruukittaret ja laulunopiskelijat** Juankosken Ylösnousemuksen kirkossa sunnuntaina 7.12. klo 16. Vapaa pääsy, ohjelma 10 €. Jouluiset myyjäiset ja kahvit konsertin jälkeen seurakuntatalossa flyygelirahaston hyväksi.
- **Joulukonsertti** Kaavin kirkossa sunnuntaina 7.12. klo 18. Kansalaisopiston kuoro johtajanaan Katrin Aniko. Säde-lauluryhmä, Jari Muta ja Aliisa Lukkari-Lohi. Vapaa pääsy.
- **"Riemuita saa nyt kaikki maa"** tuomiokirkossa sunnuntaina 7.12. klo 18. Tuomiokirkon Kamarikuoro, johtaa Pekka Leskelä, baritoni Olavi Hautsalo, urut Anu Pulkkinen. Ohjelma 10 €.
- **"Hetkeksi hiljene, maa"** Siilinjärven kirkossa maanantaina 8.12. klo 19. Marjaana Kaisto ja Ari Honkanen, laulu, Hannu Virpi urut ja piano. Käsiohjelma 5 €.
- **Haapaniemen koulun musiikkiluokkien joulukonsertti** tuomiokirkossa tiistaina 9.12. klo 18. Liput 10 €.

- **Petri Laakso** **sen joulukonsertti** Juankosken Ylösnousemuksen kirkossa keskiviikkona 10.12. klo 19. Käsiohjelma 10 €. Jouluiset myyjäiset ja kahvit konsertin jälkeen seurakuntatalossa flyygelirahaston hyväksi.
- **"Joulumuistoni"** tuomiokirkossa torstaina 11.12. klo 19. Kyösti Mäkimattila. Liput 30 €.
- **Kuopion ortodoksisen seurakunnan kuorot** Vehmersalmen kirkossa torstaina 11.12. klo 19. Vapaa pääsy, käsiohjelma 10 €.
- **Ruukittaret ja laulunopiskelijat** Riistaveden seurakuntatalolla perjantaina 12.12. klo 18.30. Vapaa pääsy, käsiohjelma 10 €.

- **Käsikellokuoro Dolce** Siilinjärven kirkossa perjantaina 12.12. klo 19.
- **Christmas Carols – kaksilla uruilla** tuomiokirkossa lauantaina 13.12. klo 15. Uruissa Outi Keskisipilä ja Anu Pulkkinen. Yhteislaulua johtamassa Puijon Kamarikuoro.
- **Kuopion seniorikuoro** johtajanaan Taina Miettinen Kaavin kirkossa sunnuntaina 14.12. klo 18. Vapaa pääsy.
- **Musiikkiopiston oppilaiden joulukonsertti** Kaavin kirkossa maanantaina 15.12. klo 18. Vapaa pääsy.
- **Samuli Edelmann** tuomiokirkossa tiistaina 16.12. klo 19. Liput 27,50 €.
- **Olli Lindholm** **yhdyneen Minun joulun konsertissa** Karttulan Syvänniemen kirkossa tiistaina 16.12. klo 19. Konsertti on jatkoa viime vuoden Minun joulun konsertille.

TAPAHTUU

kirkkojakoti@evl.fi

Itsenäisyyspäivänä lauantaina 6.12.

- **Tuomiokirkossa** itsenäisyyspäivän sanajumalanpalvelus klo 10. Tuomiokirkon Kamarikuoro.
- **Kallaveden kirkossa** itsenäisyyspäivän sanajumalanpalvelus klo 10. Peto-sen etsijät.
- **Siilinjärven kirkossa** itsenäisyyspäivän juhla jumalanpalvelus klo 10. Mieskuoro Lauluveikot johtajana Anna Räsänen.
- **Sankaripuistossa** itsenäisyyspäivän hartaus ja seppelen lasku klo 12. Lääninrovasti Jaana Marjanen, Kuopion Mieslaulajat.

- **Muuruvеси kirkolla** itsenäisyyspäivän juhlat. Kello 12.30 kunniakäynti sankarihaudoilla. Kello 13 sanajumalanpalvelus ja Pro patria -taulujen paljastaminen. Juantehtaan soittajat, johtajanaan Raimo Maaranen. Juankosken kaupungin itsenäisyyspäivän juhla, tervehdyssanat kaupunginjohtaja Petri Kangasperko. Juhlapuhe, 1939–45 sotiemme perinneyhdistyksen puheenjohtaja Pentti Väänänen. Kahvitarjoilu.
- **Neulamäen kirkossa** itsenäisyyspäivän juhla klo 13. Ohjelmassa musiikkia, runonlausuntaa, puhetta ja juhlahakvit. Juhla on maksuton.
- **Hirvilahden kappelissa** itsenäisyyspäivän hartaus ja seppelensalku kaatuneiden haudoille klo 13.
- **Vehmasmäen kappelilla** itsenäisyyspäivän seppelen lasku ja juhla klo 13. Juhlapuhe Eteläisten kylien puheenjohtaja Harri Auvinen. Partiolippukunta Kurjenniekkojen lupausten anto. Taitteijia Antti Immosen kuvataiteoksen julkistus.

Joulumyyjäiset

- **Neulamäen kirkolla** sunnuntaina 7.12. klo 17. Myynissä joululaatikoi-ta, karjalanpiirakoita ja rieskoja. Glögi-tarjoilu.
- **Juankosken seurakuntatalossa** tiistaina 9.12. klo 18. Kaiken kansan jou-lujuhla, joulupuuro ja lähetysmyyjäiset.
- **Karttulan seurakuntakodilla** per-jantaina 12.12. klo 10–13 lähetystyön hy-väksi.
- **Särkiniemen koululla** keskiviikkona 17.12. klo 18.30. Myynissä joululeivon-naisia, käsitöitä ja arpoja.
- **Alavan seurakuntakeskuksessa** sunnuntaina 14.12. klo 17. Myynissä jou-luleivonnaisia ja -laatikoita, karjalanpii-rakoita ja käsitöitä. Arpajaiset ja glögi-tarjoilua.

Hiljennyy jouluun

- **Hiljaisuuden talon ilta** maanantaina 15.12. klo 18 Vanhassa Pappilassa, Kuninkaankatu 12.

Kirkkonäytelmä

- **Pappa Panov ja ihmeellinen joulu-vieras** – Liekit-lauluryhmän kirkkonäytelmä Juankosken Ylösnousemuksen kirkossa maanantaina 15.12. klo 18.

Syttyjen Juha Laukkanen

Nukkteteatteri Sytkyt: Jouluevankeliumi

- **Puijon seurakuntakeskuksessa** lauantaina 13.12. klo 16. Lapsille ja lapsenmielisille mahdollisuus hiljentyä joulun sanoman äärellä kuunnellen ja katsellen. Vapaa pääsy.
- **Pyhän Johanneksen kirkolla** takahuoneessa lauantaina 13.12. klo 17.30. Esityksen kesto 20 min. Ikäsuositus yli 3 v. Näytös on ilmainen, sen kustantaa Isänmaallinen seura.

- **Jouluista puuhaa perheille** Arkissa, kauppakeskus Apajan alatorilla, tiistaina 9.12. klo 13–15.30. Lastenohjaajana Paula Raatikainen.
- **Arkin Kauneimmat Joululaulut** lauantaina 13.12. klo 11 ja klo 13 Kahvila Ravintola Salacavalassa.

Miesten adventtitapahtuma

- Kainuun Opisto Paltamossa kerää jälleen yhteen miehiä ympäri valtakuntaa lauantaina 13.12. Ohjelmassa on mukana mm. Jaakko Löytty, Anssi Joutsenlahti ja piispa Jari Jolkonen. Lisätietoja tapahtumasta: Tuomo Ruuttunen, puh. 040 506 1386, tuomo.ruuttunen@h-y.fi

Suosittu Suomalainen messu toteutetaan nyt toista kertaa Pyhän Johanneksen kirkossa itsenäisyyspäivänä lauantaina 6.12. klo 16. Sanajumalanpalveluksen virret ja musiikki on korvattu Lasse Heikkilän säveltämällä kansanmusiikkipohjaisella musiikilla, jonka toteuttaa Heikki Mononen laulu- ja soitinyhtyeineen.

Tulkoon toivo kansoille maan

TUOMIOKIRKKO

perjantai 12.12. klo 19
sunnuntai 14.12. klo 15
sunnuntai 14.12. klo 18
maanantai 15.12. klo 18

RAVINTOLA AIKA

tiistai 16.12. klo 18

ALAVAN SEURAKUNTASALI

sunnuntai 7.12. klo 16 (lapsiperheille)
sunnuntai 14.12. klo 18
sunnuntai 21.12. klo 11
Kauneimmat joululaulut -messu

SÄRKINIEMEN KOULUN SALI

keskiviikko 17.12. klo 19

RAVINTOLA RIO GRANDE

torstai 11.12. klo 19

NEULAMÄEN KIRKKO

sunnuntai 7.12. klo 18

LEHTONIEMEN KERHOTILA

sunnuntai 14.12. klo 16

POUKAMAN LEIRIKESKUS

sunnuntai 14.12. klo 13

KALLAVEDEN KIRKKO

sunnuntai 14.12. klo 16 (lapsiperheille)
sunnuntai 14.12. klo 19

PETOSEN SEURAKUNTATALO

sunnuntai 14.12. klo 18

VEHMASMÄEN KAPPELI

keskiviikko 10.12. klo 19

HIRVILAHDEN KAPPELI

torstai 11.12. klo 18

KARTTULAN KIRKKO

sunnuntai 14.12. klo 19

SYVÄNNIEMEN KIRKKO

sunnuntai 21.12. klo 19

PIHKAINMÄEN KOULU

torstai 11.12. klo 18

PUIJON KIRKKO

sunnuntai 14.12. klo 16 (lapsiperheille)
sunnuntai 14.12. klo 19
maanantai 15.12. klo 19
sunnuntai 21.12. klo 14
(De vackraste julsångerna)
tapaninpäivä 26.12. klo 19
sunnuntai 28.12. klo 10 Kauneimmat joululaulut -sanajumalanpalvelus

PYHÄN JOHANNEN KIRKKO

sunnuntai 14.12. klo 16 ja klo 18
sunnuntai 21.12. klo 16 ja klo 18

MÄNNISTÖN TEBOIL

tiistai 16.12. klo 6.30

RAVINTOLA AMPIAINEN

keskiviikkona 17.12. klo 18

ASUKASTUPA KOILLISTUULI

torstai 18.12. klo 12

MÄNTYLÄN PALVELUTALO

torstai 18.12. klo 13.30

MUURUVESI

sunnuntai 21.12. klo 19 kirkko
torstai 4.12. klo 18.30
seurakuntatalo (lapsiperheille)

SÄYNEINEN

sunnuntai 21.12. klo 19 kirkko

VEHMERSALMI

sunnuntai 14.12. klo 16 kirkko
(lapsiperheille)
sunnuntai 14.12. klo 18 kirkko
torstai 11.12. klo 18 Neuron
lauantai 20.12. klo 16 Lampola

RIISTAVESI

sunnuntai 7.12. klo 16 kirkko
(lapsiperheille)
sunnuntai 7.12. klo 18 kirkko
maanantai 8.12. klo 14
Kahvila Kotikeldas
torstai 11.12. klo 18 Neuron
tiistai 16.12. klo 18 Varttalan Seo
lauantai 20.12. klo 16 Lampola,
Riistakoskentie 410, Vehmersalmi
sunnuntai 21.12. klo 18
Jännevirran Uudistalo

JUANKOSKI

sunnuntai 14.12. klo 19
Ylösnousemuksen kirkko
keskiviikko 3.12. klo 18.30
seurakuntatalo (lapsiperheille)

KAAVI

sunnuntai 21.12. klo 16 kirkko

TUUSNIEMI

sunnuntai 14.12. klo 16 kirkko
tiistai 16.12. klo 18 Seo
perjantai 19.12. klo 18
Kojanlahden koulu
maanantai 22.12. klo 18
Hirvola, Luostaritie 3457

NILSIÄ KIRKKO JA SEURAKUNTAKOTI

sunnuntai 14.12. klo 17 kirkko
sunnuntai 14.12. klo 19 kirkko
sunnuntai 21.12. klo 17 seurakuntakoti

NILSIÄ MUUALLA

perjantai 28.11. klo 19 Sänkämäki-Konttimäki, Seija ja Pertti Rissanen, Ylähontie 50
keskiviikko 3.12. klo 13 Sydänmaa, Leena Lappalainen, Juankoskentie 972
keskiviikko 4.12. klo 13 Ranta Sänkämäki-Pajulahti, Marjatta ja Pauli Niskanen, Haaratie 10
sunnuntai 7.12. klo 18 Gasthaus Lastulahti, Nurmeksentie 856
sunnuntai 7.12. klo 19 Vuotjärvi, Juhani ja Mirja Savolainen, Hipantie 453
maanantai 8.12. klo 19 Reittiö, Maiju Juutinen, Saarisentie 95
tiistai 9.12. klo 19 Palonurmen nuorisoseurantalossa
keskiviikko 10.12. klo 19 Ravintola Dooris
sunnuntai 14.12. klo 15 Pajulahden koulu
torstai 25.12. klo 17 Tahko Spa Hotel

SIILINJÄRVEN KIRKKO

sunnuntai 14.12. klo 15 (lapsiperheille)
sunnuntai 14.12. klo 19
sunnuntai 21.12. klo 16
sunnuntai 21.12. klo 19
tiistai 6.1. klo 16

VUORELAN KIRKKO

sunnuntai 14.12. klo 16
sunnuntai 14.12. klo 19
torstai 18.12. klo 18 (lapsiperheille)
sunnuntai 21.12. klo 16
sunnuntai 21.12. klo 19

MUUALLA SIILINJÄRVELLÄ

torstai 4.12. klo 18 Pöjlän koulu
tiistai 9.12. klo 18 Kuuslahden koulu
torstai 11.12. klo 18
Ruokoniemen leirikeskus
keskiviikko 17.12. klo 19.30
Simpan baari, Vuorela

Kauneimmat Joululaulut on ollut osa suomalaista joulunviettoa jo yli 40 vuotta. Laula itsellesi lämmin joulumieli ja auta samalla kehityksmaiden äitejä. Anna lahjasi kolehtihaaviin tai osallistu muulla tavalla Lähetysseuran joulukeräykseen.

KUOPIO EV. LUT. SEURAKUNNAT

SIILINJÄRVEN SEURAKUNTA

Yrittäjäksi on monta polkua

Yrittäjäksi ryhtyminen vaatii rohkeutta. Ensiaskeleita ei kuitenkaan tarvitse ottaa yksin.

Kun joku kysyy **Henri Sallisel**ta ja **Iita Kymäläiseltä**, mitä yrityksenne tekee, vastaus on: ”Kaikkea kivaal!” *MOoCB* tekeekin monenmoista jännää. Henri naurahtaa, että hänet tunnetaan Pahvi-Henrinä, varsinkin lasten keskuudessa. Hän perusti vuonna 2012 Suomeen lähes ainutlaatuisen yrityksen, joka suunnittelee ja työstää pahvia, nykyisin myös erikoisvaneria.

Akkuja täytyy ladata

”Minulla on luontainen tarve päästä suunnittelemaan, hiomaan yksityiskohtia, kikkailemaan täydellisiä töitä. Sarjatuotantoon kyllästyy helposti, eikä siinä pääse käyttämään luovuutta niin paljoa kuin haluaisi. Omat jutut pitävät mielen virkeänä”, Henri kertoo.

”Oleellista on, että on päässyt tekemään sitä, mistä tykkää. En ole ollut ikinä kiinnostunut normipäivätyöstä. En ole selaista tehnytkaan. Yrittäjäksi lähdin oikeastaan tyhjästä.”

”Nuorten yrittäjien keskuudessa olemme huomanneet, että yrittäjyys ei ole enää hurjan pitkiä työpäiviä ilman lomia. Mekin suljemme puotimme melko säännöllisesti alkuillasta. Haluamme pitää kiinni vapaa-ajastamme, käymme lenkillä ja lataamme akkuja”, Iita sanoo. ”Lomailemme säännöllisesti, jouluna sekä kesällä. Omaan hyvinvointiin ja jaksamiseen kannattaa satsata.”

Henri Sallinen on kasvanut yrittäjäperheessä, isällä on kehysliike, äiti on kosmetologi.

”Kumpikaan ei ole ollut sanomassa puolesta tai vastaan, kun olen miettinyt omaa yrittäjäuraani. Tiedän siitä elämästä ja arjesta sekä hyvät että huonot puolet”, Henri selittää.

Kysy rohkeasti neuvoja

”Kun perustaa yritystä, idea on tärkein”, Henri napauttaa. ”Se pitää olla sellainen, jonka eteen haluaa nähdä vai- vaa, kehittää ja sparrata. Toinen ratkaiseva tekijä on liiketoi- minnan suunnittelu. Mistä raha tulee, miten hinnoitellaan, mistä alkupääoma? Kaikkea niitä on mietittävä realistises- ti. Neuvoa kannattaa kysyä vaikkapa jo toimivilta yrittäjiltä. Mekin neuvoimme mielellämme.”

Haaveena pariskunta kertoo kohtuullisen toimeentulon. Että joskus voisi nostaa jopa palkkaa. Ja palkata työntekijän. ”Tuotteita ja palveluja haluaisimme laajentaa, mutta us- kon, että asiat menevät eteenpäin omalla painollaan.”

Juuri nyt työn alla on yksi henkilökohtainen projekti. Ensi kesän häitten kutsukorttien ja somisteiden suunnittelu on jo hyvällä mallilla.

Henri Sallinen ja Iita Kymäläinen peukuttavat yrittäjien verkostoitumisen ja avoimuuden puolesta.

Lähetän matkaan toivon valoa

Kodin yhteyteen rakennetun pajan uumenissa tuoksuu parafiini. Kädet ja muotit muovaavat kauniita erivärisiä ja -muotoisia kynttilöitä. Tu- hannet valontuotajat ovat lähteneet maailmalle tästä **Pirkko Husson** kynttiläpajasta. *Kyntteli* on ollut yrityksenä olemassa yli 30 vuotta, Pirkon omistuksessa viimeiset neljä vuotta.

”Halusin tehdä elämässäni jotain uutta. Oli sellainen tun- ne, että mitähän talentteja minulla olisi vielä käyttämättä. Tuolloin tarjoutui tilaisuus as- tua kynttiläntekijän saappai- siin, ja mieheni rohkeasti kan- nusti siihen. Olin kisällinä oppimassa tämän käsitöam- matin”, Pirkko muistelee.

Nautinnollista yksinyrittäjyyttä

”Palkitsevinta on nähdä omien käsien työntulos sekä vapaus ideoida, kokeilla ja luoda uusia malleja.”

Pirkko työskentelee pajallaan pääasiallisesti yksin. Avio- mies ja muutama ystävä tulee sesonkiaikoina kiire- avuksi.

”Arki on välillä yksinäistä, mutta kuitenkin mielenkiintoista ja monipuolista, sillä hoidan myös yritykseni markkinoinnin ja laskutukset yksin. Ajattelen, että tähän työhön pitää olla vä- hän hurahtanut – siis minä kynttilöihin”, Pirkko naurahtaa.

Työpäivät ovat ennen joulua pitkiä, jopa 14-tuntisia. ”Kynttilöiden valmistaminen on osittain kausiluonteista, vaikka nykyään kynttilät ovat osa sisustamista ja ne kuuluvat lähes jokaiseen juhlaan vuodenajasta riippumatta.”

Vapaa-aikaa ystävien ja perheen kanssa

Sisältöä, voimia ja iloa elämään tuovat perhe sekä läheiset. Vapaa-ajalla tärkeää on tavata ystäviä ja viettää perheen kans- sa aikaa harrastusten parissa ja mökillä.

”Työskennellessäni ajattelen usein lämmöllä ihmisiä, jotka nauttivat tekemieni kynttilöiden tuomasta valosta ja tunnel- masta. Jokainen kynttilä on yksilö, joka on huolella ja rakkau- della käsin valmistettu.”

”Toivon terveyttä ja voimia itselleni. Tietenkin toivon myös menestystä työlleni sekä kykyä kehittyä yhä edelleen tässä vaativassa käsitöammatissani”, Pirkko kertoo.

Tekstit ja kuvat
HANNA KARKKONEN

KYSY USKOSTA

Miksi kädet ristitään rukoillessa?

Istun hetken hiljaa ja rukoilen mielessäni Isä meidän -rukouksen.

Aamenen kohdalla katseeni osuu käsiini. Olin laittanut ne ristiin, sormet toistensa lomaan. Rukousasennon ottaminen tapa- tui niin itsestään, etten edes huomannut sitä. Ristiin laitetut kädet esittävät hienon kuvan siitä, mitä rukouksessa tapahtuu. Rukoileva ihminen tart- tuu Jumalaan ja kietoutuu tämän ympärille. Jumala puolestaan tekee saman ihmiselle.

Kun rukous päättyy, kädet irrotetaan toisistaan. Teen nyt niin, että suoristan vain vasemman käden sormet, mutta pidän oikean käden sormet edelleen rukousasennossa. Oikea käsi pitää siis kiinni vasem- masta kädestä.

Tämä käsien asento kertoo tilanteesta rukouk- sen jälkeen. Ihminen ei enää ajattele Jumalaa, mutta Jumala ei jätä ihmistä. Hän pitää edelleen kiinni lap- sestaan.

Näin rukous lyö pysyvän yhteyden ihmisen ja Jumalan välille.

Joskus rukoillessa mietin, miten kenenkään ihmisen ajatukset ylipäätään yltyvät suuren Juma- lan luo. Miksi hän kuuntelisi minua, tomuhiuk- kasta?

Ristiin laitetut kädet vastaavat. Jumalan Poika tuli ihmiseksi, eli ihmisen elämän ja kuoli ristillä. Hän teki sen meidän ihmisten vuoksi.

Nyt hän välittää rukouspuheemme Jumalalle. En siis rukoile koskaan yksin, vaan Jumalan Poika rukoilee minun kanssani. Siksi rukoukset menevät perille.

Sillä ei ole merkitystä, että minä olen vain mitä- tön ihminen. Rukoukseni voima tulee Jumalan Pojasta, kanssarukoilijastani. Siksi hiljaisinkin huo- kaus kuullaan. Sekin, jota en osaa pukea sanoiksi.

Usein rukoukseni onkin sanatonta. En tiedä, mitä sanoisin Jumalalle, kun hän tietää jo kaiken. Sanat tuntuvat tyhjiltä.

Silloin varsinkin tuntuu hyvältä laittaa kädet ris- tiin. Rukousasennon ottaminen on kehon rukousta. Käteni tekevät sen, mitä en osaa tehdä sanoilla. Ne ottavat yhteyden Jumalaan.

Tämä perustuu siihen, että ihminen on ruumiin ja hengen kokonaisuus. Se mitä tapahtuu kehossa, vaikuttaa myös mieleen.

Siksi käsien ristiminen nostaa sielun Jumalaa kohti, vaikka sitä ei erikseen ajattelisikaan.

Käsien laittaminen rukousasentoon ei siis ole vain ulkoinen tapa. Se on jo rukousta. Sama pätee ristinmerkkiin, jossa kosketetaan otsaa, rintaa ja molempia olkapäitä. Niin tehdes- sään käsi ottaa vastaan Jumalan siunauksen ja pai- naa sen kehoon. Siksi ristinmerkkiä kannattaa opetella tekemään.

Teologian tohtori Kari Kuula vastaa palstalla kysymyksiin kirkosta ja uskosta. Lähetä kysymyksiä osoitteeseen kirk- kojakoti@evl.fi

Yrityskummi peilaa ajatuksia

Yrittäjyydessä oli kaikki uutta. Jälkeenpäin aja- teltuna olisin tarvinnut tukea jo heti, silloin moni asia olisi varmasti mennyt helpommin”, **Pekka Pöllänen** tuumaa. Pöllänen osti sairaalatuotteita ja -teks- tiilejä valmistavan *Sairex*-yrityksen vuonna 2012. Entinen omistaja jäi eläkkeelle ja liike oli myynnissä yrityspörssissä. Aikaisemmin myyntiedustajana ja hoitoalalla työskennellyt Pöllänen otti rohkean askeleen ja alkoi neuvotella kaupasta.

Savon Yrittäjien kautta uusi yrittäjä sai vinkkiä valtakun- nallisesta kummitoiminnasta, ja niinpä **Markku Varjoran- ta** ja Pöllänen tapasivat ensimmäistä kertaa puolitoista vuot- ta sitten.

”Toiminnan pelisäännöt tulivat tutuiksi. Juttelimme ja tun- nustelimme, löytyisikö meille yhteistä säveltä. Henkilökemioi- den kohtaaminen on tässä tärkeää”, yrityskummi Markku Var- joranta kertoo. Kummeja on Kuopion alueella kymmeniä ja osaamista löytyy usealta alalta.

Miehet tapaavat parin kuukauden välein. Toiminta on va- paaehtoista, siitä ei makseta palkkaa ja kaikki tieto on luotta-

muksellista. Yrityskummi sitoutuu antamaan käytännön koulimaa osaamistaan yrittäjän tai yrittäjäksi aikovan käyttöön.

Onko elämää yrityksen ulkopuolellakin?

Markku Varjorannalla on vuosikymmenien kokemus kaupan alalta, nyt eläkkeellä hän toivoo voivansa olla uuden yrittä- jän tukena.

”Kun toisen kanssa keskusteleen ja pukee ajatuksiaan sanoiksi, asiat varmistuvat ja päätöksiä on helpompi tehdä.”

”Markku on auttanut punnitsemaan asioita. Hänen kans- saan käydään muun muassa läpi tilinpäätöksiä, mietitään osto- projekteja, tuotevalikoimaa ja seurataan myyntiä”, Pekka Pöllä- nen luettelee.

”Tienristeyksessä voimme miettiä yhdessä oikeaa polkua. Mutta päätökset teen totta kai yrittäjänä itse.”

Miehet toteavat yhdessä tuumin, että tämä on vähän kuin isä neuvoisi poikaansa.

”Kun luottamusta on tullut lisää, olemme puhuneet myös henkilökohtaisemmista asioista, esimerkiksi yrittäjän jaksami- sesta ja siitä, miten tärkeää on nähdä elämä yrityksen ulko-

”Henkilökemioiden kohtaaminen on tärkeää

puolella. Minä en osannut aikoinaan antaa niin paljon aikaa perheelleni kuin olisi ollut parasta. Perhe on tärkeä osa me- nestyvää yritystä”, Varjoranta kertoo.

Hanki tietoa ennen toimimista

”Yrittäjyydessä tärkeää on rohkea asenne ja tahtotila. Vaihto- ehtoja on monia, perustaa oma tai ostaa jo toimiva yritys, ku- ten Pekka teki”, Varjoranta pohtii.

”Jo se on hienoa, jos uskaltaa haaveilla yrittäjyydestä konk- reettisena vaihtoehtona. Yrittäjänä on oma herransa. Ja hie- noa, jos voi vielä työllistää muita ja viedä silläkin tavalla yh- teiskuntaa vaikean ajan ylitse”, Pöllänen toteaa.

PERHEOIKEUDEN LAKIASIAT
esim. avioehto, testamentti, perunkirjoitus
alkaen 300 € + kulut + alv 24 %

Asianajotoimisto Kalevi Pitkänen Oy

Puistokatu 6, 70110 Kuopio
puh. (017) 282 2211 • faksi (017) 282 3101
www.kalevipitkanen.com • aatsto@kalevipitkanen.com

ASIANAJOTOIMISTO KOLARI & CO. OY

Seppo Kolari, Matti Reinikainen,
Ville Heikinheimo, Katriona Manninen, Kristian Kakko
Kauppakatu 39 A, 4.krs, 70100 KUOPIO
(017) 265 7777/puh. (017) 261 1085/fax.
www.kolari-co.fi

Perunkirjoitukset

Luotettavasti – asiakasystävällisin hinnoin
Tapionkatu 5–9 Kuopio
(myös Siilinjärvi, Nilsijä)
Tilisara p. 046-892 1422

ERIKOISHAMMASTEKNIKKO ESA-MATTI KOPONEN

Puijonkatu 26, III kerros puh. (017) 261 3370
Uudet hammasproteesit, pohjaukset ja korjaukset
LAATU- JA TYÖTAKUU

Tietokoneapu

**Kotitalous-
vähennys 45%**

www.orden.fi

Herkullinen, perinteinen Jouluaateria

Ke17.12, To18.12, Pe19.12
Ma 22.12 ja Ti 23.12

11.00–14.00

20e/hlö
(lapset alle 10v. 12e)

**Lounasravintola
AIKA**

Ma–Pe 11.00–14.00
Inkilintie 7, 70340 Kuopio
040 076 9879

Ilmoitusaineistot osoitteeseen

ilmoitusmyynti@kotimaa.fi

SEURAKUNNAT 3.–16.12.14

peleen lasku. Kirkkokahvit seurakuntatalossa. **Messu** su 14.12. klo 10. Hagman-Puustinen, Tuura. Päivärippikoulun aloitus. **Lasten kauneimmat joululaulut** su 7.12. klo 16. **Kauneimmat joululaulut** su 7.12. klo 18. **Messu** su 14.12. klo 10. U. Mäkinen, Parviainen.

RIISTAVEDEN SEURAKUNTATALO Keskustie 2, 71160 Riistavesi
Vauvaryhmä to 4.12. klo 14. Piparinpäistäjäiset ja jouluisia lauluja. **Nuorten ryhmien, srk-kerhojen ja -piirien puurojuhla** ma 8.12. klo 18. **Lasten ja perheiden jouluhartaus** ti 9.12. klo 9.30. **Naiskuoro Ruukittarien joulukonsertti** pe 12.12. klo 18.30. Vapaa pääsy. Ohjelma 10 €.

Eläkeläisten joulujuhla ke 17.12. klo 12. M. Mäkinen, Tuura.

MUUTA
Kauneimmat joululaulut ma 8.12. klo 14. Kahvila Kotikeidas. Keskustie 18, Riistavesi. **Kauneimmat joululaulut** to 11.12. klo 18 Neuronilla. **Kauneimmat joululaulut** ti 16.12. klo 18 Vartiolan Seolla, Joensuu 2127, Vartiola.

YLÖSNOUSEMUKSEN KIRKKO, JUAN-KOSKI
Mäntytie 5

Itsenäisyyspäivän sanajumalanpalvelus la 6.12. klo 10. K. Leino, Saarela. Seppelenlasku. **2. adventtisunnuntain jumalanpalvelus, rippikoulun aloitus** su 7.12. klo 10. K. Leino, Utriainen, Saarela. **Ruukittarien joulukonsertti** su 7.12. klo 16. Käsiohjelma 10 €. Jouluiset myyjäiset ja kahvit konsertin jälkeen seurakuntatalossa flyygelirahaston hyväksi. **Petri Laakosen joulukonsertti** ke 10.12. klo 19. Käsiohjelma 10 €. Jouluiset myyjäiset ja kahvit konsertin jälkeen seurakuntatalossa flyygelirahaston hyväksi. **3. adventtisunnuntain messu** su 14.12. klo 10. K. Leino, Saarela. **Kauneimmat joululaulut** su 14.12. klo 19 kirkossa, klo 18 alkaen joulupuuroa ja myyjäiset lähteyksen hyväksi seurakuntatalossa. **Pappa Panov ja ihmeellinen jouluvieras** ma 15.12. klo 18. Liekit-lauluryhmä. **Jouluyön kynttiläkirkko** ke 24.12. klo 23. K. Leino, Parviainen.

JUANKOSKEN SEURAKUNTATALO Mäntytie 5
Lasten kauneimmat joululaulut ke 3.12. klo 18.30. **Lähteysskärkelä** to 4.12. klo 10. **Kaiken kansan joulujuhla** ti 9.12. klo 18. Joulupuuro ja lähteyssmyyjäiset. **Seurakuntakerhon kauneimmat joululaulut** ke 10.12. klo 11. Joulupuuro. **Päiväkerholaisten ja perhekerholaisten joulujuhla** to 11.12. klo 18.30.

MUUTA
Adventin joululauluseurat to 11.12. klo 12. Mikko ja Pauliina Huhtalalla, Laipolku 5.

NILSIÄN KIRKKO Kirkonmäentie 1

Sanajumalanpalvelus la 6.12. klo 12.30. **Kauneimmat joululaulut** su 7.12. klo 13. **Messu** su 14.12. klo 10.30.

MUUTA
Adventin joululauluseurat to 11.12. klo 12. Mikko ja Pauliina Huhtalalla, Laipolku 5.

NILSIÄN KIRKKO Kirkonmäentie 1
Sanajumalanpalvelus

toinen joulujuhla ke 10.12. klo 18. **Taidepyhäkoulu lapsille** su 14.12. klo 10. Pyhäkouluun ei tarvitse erikseen ilmoittautua. **Yksinäisten joulujuhla** ti 23.12. klo 13. **Uudenvuoden päivän Siioninvirsisseurat** su 1.1. jumalanpalveluksen jälkeen seurakuntatalossa.

KAHAVIN KIRKKO Kaavintie 24

Lasten joulunajanhartaus pe 5.12. klo 9.30. **Itsenäisyyspäivän jumalanpalvelus** la 6.12. klo 13. Huhtala, Lukkari-Lohi. Kahvilaisuus seurakuntakodissa.

Messu su 7.12. klo 13. Huhtala, Lukkari-Lohi. **Joulukonsertti** su 7.12. klo 18. Kansalaisopiston kuoro, joht. Katrin Aniko, Sade-lauluryhmä, Jari Muta, Alisa Lukkari-Lohi. Vapaa pääsy. **Messu** su 14.12. klo 13. Huhtala, Lukkari-Lohi. Poukama 1-rippikouluryhmän aloituspyhä. **Joulukonsertti** su 14.12. klo 18. Kuopion seniorikuoro, joht. Taina Miettinen. Vapaa pääsy.

MUUT
Musiikkioiston oppilaiden joulukonsertti ma 15.12. klo 18. Vapaa pääsy.

KAHAVIN SEURAKUNTATALO Kirkkorannantie 1

Omaishoitajien, vapaaehtoistyöntekijöiden ja vastuuryhmän joulujuhla ti 9.12. klo 11. **Koko perheen joulujuhla** to 11.12. klo 18. Samalla päivä- ja perhekerhojen joulujuhla. **Kehitysvammaisten ja heidän läheistensä joulujuhla** ti 16.12. klo 11.

MUUTA
Elsan kerho to 4.12. klo 14 Luikonlahden koulussa. **Mielenterveyskuntoutuksen joulujuhla** Nilsijästä ti 9.12. klo 10.30.

MUURUVEDEN KIRKKO Kirkkotie 2

Itsenäisyyspäivän juhlatilaisuudet la 6.12. Kello 12.30 kunnikäynti sankarihaukoilla. Kello 13 sanajumalanpalvelus ja Pro Patria -taulujen paljastaminen. R. Leino, Keihänen, Saarela, Juantehtaan soittajat, joht. Raimo Maaranen. Juankosken kaupungin itsenäisyyspäivän juhla, tervehdyssanat kaupunginjohtaja Petri Kangasperko. Juhlapuhe, 1939–45 sotiemme peuhineyhdistyksen puheenjohtaja Pentti Väänänen, kahvitarjoilu. **Messu**, su 7.12. klo 13. Rippikoulun aloitus. Pursiainen, Saarela. **Messu**, su 14.12. klo 13. K. Leino, Saarela.

MUURUVEDEN SEURAKUNTATALO Kirkkotie 1
Perhekerho to 4.12. klo 9.30. **Lasten kauneimmat joululaulut** to 4.12. klo 18.30. **Päiväkerholaisten ja perhekerholaisten joulujuhla** to 11.12. klo 18.30.

MUUTA
Adventin joululauluseurat to 11.12. klo 12. Mikko ja Pauliina Huhtalalla, Laipolku 5.

NILSIÄN KIRKKO Kirkonmäentie 1

Sanajumalanpalvelus la 6.12. klo 12.30. **Kauneimmat joululaulut** su 7.12. klo 13. **Messu** su 14.12. klo 10.30.

la 6.12. klo 10. Pursiainen, Parviainen. Seppelenlasku.

Messu su 7.12. klo 10. Keihänen, Parviainen. **Lasten joulukirkko** ma 8.12. klo 10. **Sanajumalanpalvelus** su 14.12. klo 10. Pursiainen, Kärppä-Leskinen. **Kauneimmat joululaulut** su 14.12. klo 17. kirkossa. **Kauneimmat joululaulut** su 14.12. klo 19. kirkossa. Mukana Juantehtaan soittajat.

KAHAVIN KIRKKO Kaavintie 24

Lasten joulunajanhartaus pe 5.12. klo 9.30. **Itsenäisyyspäivän jumalanpalvelus** la 6.12. klo 13. Huhtala, Lukkari-Lohi. Sankarihaukoilla käynti. **Lucia-juhlan hartaus** la 13.12. klo 15.

Kauneimmat joululaulut su 14.12. klo 16. jonka jälkeen joulupuuroa lähteyksen hyväksi seurakuntakodilla.

TOUSNIEMEN SEURAKUNTATOKI Koivukujat 2
Runopiirin esityksiä ke 3.12. klo 14 uudessa kirkkosalissa. **Naisten piiri** pe 5.12. klo 18. **Sanajumalanpalvelus ja rippikoulun aloitus** pyhä su 7.12. klo 10 uudessa kirkkosalissa. **Kirkko-kahvit**, M. Mäkinen, Lukkari-Lohi.

Ilta Sanan äärellä ma 8.12. klo 18. Vetäjänä Risto Happonen. **Palvelupäivä** ke 10.12. klo 10.

Kynttiläkonsertti ke 10.12. klo 18. Kirkkosalissa, Tuustytöt ja Jorma Koponen. **Kuukausiseurat** to 11.12. klo 11.30. Järj. Kristilliset eläkeläiset ja Kansanlähetyksen.

Koko perheen joulujuhla pe 12.12. klo 17.30 alkaen puurola, Päivä- ja perhekerhot mukana.

Messu su 14.12. klo 10. Krelin kuoro, Huhtala, Lukkari-Lohi. **Lasten jouluhartaus** ti 16.12. klo 9.30 uudessa kirkkosalissa. **Piirikkataloket** pe 19.12. klo 8. Lähteykselle.

MUUTA
Mielenterveyskuntoutuksen joulujuhla Nilsijästä ti 9.12. klo 10.30. **Tapulissa poistettavan ja myytävän irtaimiston näyttö** to 4.12. klo 12–13. **Palvelupäivä** to 11.12. klo 10. Hirvolla, ilm. Auville edellisenä tiistaina 040 4888 631.

Haurangin-Lapinjärven työseura ma 15.12. klo 12. Pirjo ja Veli Leskiselä, Lehtoniementiellä. **Kauneimmat joululaulut** ti 16.12. klo 18 Seon kahvilassa, Jokitie 3.

VEHMERSALMEN KIRKKO Lempeläntie 17

Itsenäisyyspäivän jumalanpalvelus la 6.12. klo 13. U. Mäkinen, Tuura. Paritilaisten lupakusenanto, seppelenlaskut, juhlahäilytys.

2. Adventtisunnuntain messu su 7.12. klo 13. U. Mäkinen, Tuura. **Joulukonsertti – Kuopion ortodoksisen seurakunnan kuorot** to 11.12. klo 19. Vapaa pääsy, käsiohjelma 10 €. **Perheiden kauneimmat joululaulut** su 14.12. klo 16. Sen jälkeen joulupuuro klo 16.45 seurakuntakodissa. **Vehmersalmella ei ole klo 13 jumalanpalvelusta.**

Korkalainen, Kärppä-Leskinen.

SÄYNEISEN SEURAKUNTATOKI Kirkkoharjuntie 2 A
Seurakuntakerho to 4.12. klo 12. seurakuntatalossa. **Lähteysskärkelä** to 11.12. klo 12.

TOUSNIEMEN KIRKKO Keskitie 21

Itsenäisyyspäivän sanajumalanpalvelus la 6.12. klo 10. Hagman-Puustinen, Lukkari-Lohi. Sankarihaukoilla käynti. **Lucia-juhlan hartaus** la 13.12. klo 15.

Kauneimmat joululaulut su 14.12. klo 16. jonka jälkeen joulupuuroa lähteyksen hyväksi seurakuntakodilla.

TOUSNIEMEN SEURAKUNTATOKI Koivukujat 2
Runopiirin esityksiä ke 3.12. klo 14 uudessa kirkkosalissa. **Naisten piiri** pe 5.12. klo 18. **Sanajumalanpalvelus ja rippikoulun aloitus** pyhä su 7.12. klo 10 uudessa kirkkosalissa. **Kirkko-kahvit**, M. Mäkinen, Lukkari-Lohi.

Ilta Sanan äärellä ma 8.12. klo 18. Vetäjänä Risto Happonen. **Palvelupäivä** ke 10.12. klo 10.

Kynttiläkonsertti ke 10.12. klo 18. Kirkkosalissa, Tuustytöt ja Jorma Koponen. **Kuukausiseurat** to 11.12. klo 11.30. Järj. Kristilliset eläkeläiset ja Kansanlähetyksen.

Koko perheen joulujuhla pe 12.12. klo 17.30 alkaen puurola, Päivä- ja perhekerhot mukana.

Messu su 14.12. klo 10. Krelin kuoro, Huhtala, Lukkari-Lohi. **Lasten jouluhartaus** ti 16.12. klo 9.30 uudessa kirkkosalissa. **Piirikkataloket** pe 19.12. klo 8. Lähteykselle.

MUUTA
Mielenterveyskuntoutuksen joulujuhla Nilsijästä ti 9.12. klo 10.30. **Tapulissa poistettavan ja myytävän irtaimiston näyttö** to 4.12. klo 12–13. **Palvelupäivä** to 11.12. klo 10. Hirvolla, ilm. Auville edellisenä tiistaina 040 4888 631.

Haurangin-Lapinjärven työseura ma 15.12. klo 12. Pirjo ja Veli Leskiselä, Lehtoniementiellä. **Kauneimmat joululaulut** ti 16.12. klo 18 Seon kahvilassa, Jokitie 3.

VEHMERSALMEN KIRKKO Lempeläntie 17

Itsenäisyyspäivän jumalanpalvelus la 6.12. klo 13. U. Mäkinen, Tuura. Paritilaisten lupakusenanto, seppelenlaskut, juhlahäilytys.

2. Adventtisunnuntain messu su 7.12. klo 13. U. Mäkinen, Tuura. **Joulukonsertti – Kuopion ortodoksisen seurakunnan kuorot** to 11.12. klo 19. Vapaa pääsy, käsiohjelma 10 €. **Perheiden kauneimmat joululaulut** su 14.12. klo 16. Sen jälkeen joulupuuro klo 16.45 seurakuntakodissa. **Vehmersalmella ei ole klo 13 jumalanpalvelusta.**

Kauneimmat joululaulut su 14.12. klo 18.

VEHMERSALMEN SEURAKUNTATOKI Lempeläntie 15

Lähimmäisen Kammarin joulujuhla to 4.12. klo 10. **Koko perheen joulujuhla "Jouluyö"** to 4.12. klo 18. Majakkala. Nuketeatteri Mukamas, joulupuuro ja joulupukki. **Varttuneen väen ja sydänkerhojen joulujuhla** to 11.12. klo 10.

MUUTA
Mustinlahden adventtulaulajaiset ke 3.12. klo 19 Kyälälässä.

Mänpään adventtulaulajaiset to 4.12. klo 18 Kaija ja Tapio Kekäläisellä, Mäense-läntie 90, Puutosmäki. **Itsenäisyyspäivän seppelenlaskut sankarihaukoilla** la 6.12. klo 9. Vehmersalmen ja Puutosmäen hautausmailla.

Kauneimmat joululaulut to 11.12. klo 18 Neuronilla, Vehmersalmentie 735, Kuopio.

KASTETUT

Kaapo Juhani Kukkonen, Juankoski, Klaudia Aurora Kastehelmi Koikkalainen, Tuusniemi, Veeti Ville Valtteri Elänne, Haluna, Enni lida Aina Rissanen, Vehmersalmi, Nillas Ilmari Pasanen, Kaavi, Nella Emilia Hassinen, Kortteinen.

KOLLEET

Siiri Alina Savolainen 92 v, Kaavi, Eino Iivari Föhr 82 v, Muuruvesi, Aune Väänänen 87 v, Nilsijä, Väinö Kaleruo Willman 87 v, Nilsijä, Seija Anneli Sihvonen 85 v, Tuusniemi, Kauko Leander Juutilainen 86 v, Kaavi, Irja Tuulikki Holopainen 81 v, Vehmersalmi, Anna Helena Kananen 91 v, Tuusniemi, Leena Marjatta Rissanen 68 v, Nilsijä.

DIAKONIA-KESKUS

Suokatu 31
040 4848 464
Nuotta-kahvio, kierrätysmyymälä ja diakoniatyöntekijöiden vastaanotot ilman ajanvarausta avoimena maanantaisin, keskiviikkoina ja perjantaisin klo 10–12. Ovet avataan klo 9.40, aamuhartaus klo 9.50. Kaaviassa luettavissa päivän lehdet SS ja HS sekä kirjasto- ja kuukauslehtiä.

Vastaanottoa laajoitukseen vaatetta ja kotitalous-

tarvikkeita, ei huonekaluja.

Kirkkoherranvirasto ja taloustoimisto avoimena arkisin klo 9–11 ja 12–14 p. 017 288 4600 (khanvirasto), 017 288 4620 (taloustoisto). Haarahongantie 4, 71800 Siilinjärvi.

Kirkkoherranvirasto ja taloustoimisto avoimena arkisin klo 9–11 ja 12–14 p. 017 288 4600 (khanvirasto), 017 288 4620 (taloustoisto). Haarahongantie 4, 71800 Siilinjärvi.

KIRKKO
Haarahongantie 2

Itsenäisyyspäivän joulujumalanpalvelus 6.12. klo 10. Seppo Laitanen, Mari Heiskanen, Mieskuoro Lauluveikot johtajana Anna Räsänen.

Messu 7.12. klo 10. Satu Väätäinen, Matti Höffren, Heini Heide ja gospelkuoro Lähde. **Hetkeksi hiljene, maa-joulukonsertti** ma 8.12. klo 19. Marjaana Kaisto ja Ari Honkanen, laulu, Hannu Virpi urut ja piano. Käsiohjelma 5 €.

Käsitöiden ja diakoniatyöntekijöiden vastaanotot avoimena maanantaisin, keskiviikkoina ja perjantaisin klo 10–12. Ovet avataan klo 9.40, aamuhartaus klo 9.50. Kaaviassa luettavissa päivän lehdet SS ja HS sekä kirjasto- ja kuukauslehtiä.

Vastaanottoa laajoitukseen vaatetta ja kotitalous-

tarvikkeita, ei huonekaluja.

Kirkkoherranvirasto ja taloustoimisto avoimena arkisin klo 9–11 ja 12–14 p. 017 288 4600 (khanvirasto), 017 288 4620 (taloustoisto). Haarahongantie 4, 71800 Siilinjärvi.

KIRKKO
Haarahongantie 2

Itsenäisyyspäivän joulujumalanpalvelus 6.12. klo 10. Seppo Laitanen, Mari Heiskanen, Mieskuoro Lauluveikot johtajana Anna Räsänen.

Messu 7.12. klo 10. Satu Väätäinen, Matti Höffren, Heini Heide ja gospelkuoro Lähde. **Hetkeksi hiljene, maa-joulukonsertti** ma 8.12. klo 19. Marjaana Kaisto ja Ari Honkanen, laulu, Hannu Virpi urut ja piano. Käsiohjelma 5 €.

Käsitöiden ja diakoniatyöntekijöiden vastaanotot avoimena maanantaisin, keskiviikkoina ja perjantaisin klo 10–12. Ovet avataan klo 9.40, aamuhartaus klo 9.50. Kaaviassa luettavissa päivän lehdet SS ja HS sekä kirjasto- ja kuukauslehtiä.

Vastaanottoa laajoitukseen vaatetta ja kotitalous-

tarvikkeita, ei huonekaluja.

Kirkkoherranvirasto ja taloustoimisto avoimena arkisin klo 9–11 ja 12–14 p. 017 288 4600 (khanvirasto), 017 288 4620 (taloustoisto). Haarahongantie 4, 71800 Siilinjärvi.

KIRKKO
Haarahongantie 2

Itsenäisyyspäivän joulujumalanpalvelus 6.12. klo 10. Seppo Laitanen, Mari Heiskanen, Mieskuoro Lauluveikot johtajana Anna Räsänen.

Messu 7.12. klo 10. Satu Väätäinen, Matti Höffren, Heini Heide ja gospelkuoro Lähde. **Hetkeksi hiljene, maa-joulukonsertti** ma 8.12. klo 19. Marjaana Kaisto ja Ari Honkanen, laulu, Hannu Virpi urut ja piano. Käsiohjelma 5 €.

Käsitöiden ja diakoniatyöntekijöiden vastaanotot avoimena maanantaisin, keskiviikkoina ja perjantaisin klo 10–12. Ovet avataan klo 9.40, aamuhartaus klo 9.50. Kaaviassa luettavissa päivän lehdet SS ja HS sekä kirjasto- ja kuukauslehtiä.

Vastaanottoa laajoitukseen vaatetta ja kotitalous-

tarvikkeita, ei huonekaluja.

Kirkkoherranvirasto ja taloustoimisto avoimena arkisin klo 9–11 ja 12–14 p. 017 288 4600 (khanvirasto), 017 288 4620 (taloustoisto). Haarahongantie 4, 71800 Siilinjärvi.

KIRKKO
Haarahongantie 2

Itsenäisyyspäivän joulujumalanpalvelus 6.12. klo 10. Seppo Laitanen, Mari Heiskanen, Mieskuoro Lauluveikot johtajana Anna Räsänen.

Messu 7.12. klo 10. Satu Väätäinen, Matti Höffren, Heini Heide ja gospelkuoro Lähde. **Hetkeksi hiljene, maa-joulukonsertti** ma 8.12. klo 19. Marjaana Kaisto ja Ari Honkanen, laulu, Hannu Virpi urut ja piano.

VIIKON VALINTA

Rakkaus on kaikki

Kaarina Määttä ja Satu Uusiautti: Rakkaus. Tunteita, taitoja, tekoja. Kirjapaja. 2014. 229 s.

Kirjan alaotsikko "tunteita, taitoja, tekoja" on varsin kuvaava, siitä ilmenee, että lähes kaikki on mahdollista. Kirjoittajat käsittelevät aiheitaan monipuolisesti, erilaisia näkökulmia rakentaen. Esimerkkinä voisi ottaa vaikka etäsuhteen, jonka etuja valotehtaan, mutta toisaalta haasteetkin tuodaan esille. Myös kysymyksiä esitetään ja samalla hoidutellaan lukija etsimään niihin vastauksia ja peilaamaan omia rakkauskokemuksiaan tässä elämässä.

Niin ikään kirjailijat laajentavat parisuhderakkauden vanhempainrakkauteen ja pedagogiseen rakkauteen, tuohon kasvatustieteen gurun **Martti Haavon** jo

1950-luvulla julkiseksi tekemän käsitteen, joka nykyisessä keskustelussa näyttää varsin varjoon jääneeltä. Sen lisäksi sijansa saa Määttän oma erityiskiinnostuksen kohde eli rakkaus senioriässä, oli sitten kyseessä rakastuminen kypsemmillä kymmenillä tai leskenä kiikkustuolissa pitkän avioliittotarinan muisteleminen.

Ja vaikka myös rikokalle rakkaudelle annetaan sanan mahdollisuus, ei tämä ole kuitenkaan mikään terapiakirja. Se on kiehtova yhdistelmä tutkimustietoa ja kokemuskertomuksia.

TERHI LAITINEN

Elä ja anna toistenkin elää

Ben Malinen: Taakkana läheisriippuvuus. Kirjapaja 2014. 143 s.

Läheisriippuvainen on nainen, joka huolehtii, ettei puoliso eihdi epäterveellisesti tai turruttele tupakkaa, koska tämä ei kuitenkaan itse osaa huolehtia asiasta ja mies, joka päättää vaimonsa puolesta, että papan perinnöllä ostetaan mökki eikä matkustella, kuten rouva kuitenkin haluaisi, jos uskaltaisi mielipiteensä sanoa ja kas – kaksi läheisriippuvasta on löytänyt toisensa. Toisaalta **Malinen** nostaa esille esimerkiksi oman kehitysaputyönsä, ammattiauttajakin voi täyttää jotakin tarvetta itsessään.

Syyllisyys, häpeä, pelko, viha, toivottomuus, ahdistus; siinä läheisriippuvuuteen kuuluvat tunnetilat.

elämän eri tilanteissa. Tärkeintä on, ettei elä toisten, vaan omaa elämää. Jonkinlaista kirjallisuusluetteloa jäin kaipaamaan, sillä kirja herättää paljon kysymyksiä.

TERHI LAITINEN

KULTTUURIKULMA

Menovinkit 3.–17.12.2014

Lähetä vinkit osoitteeseen kulttuurikulma@gmail.com kaksi viikkoa ennen seuraavan lehden ilmestymistä.

NÄYTELYITÄ JA MYYJÄISIÄ

- Siilinjärven kunnantalo 12.12. saakka Mikä on normaalia? Pieni näyttely vammaisuudesta

Galleria G12

- 22.11.–18.12. Marja-Leena Valkola

Satamankulman Joulutori

- 6.12. klo 10–17 ja 7.12. klo 11–17
- 13.12. klo 10–17 ja 14.12. klo 11–17
- 20.12. klo 10–17 ja 21.12. klo 11–17

www.satamankulma.fi

SAMU DESIGN Pop Up -kauppa

- 8.–21.12. Apajan kaupakäytävä

ESITYKSIÄ, LUENTOJA, KONSERTTEJA

- Ruokateatteri: Ihmisiä lautasella 13.11.–13.12. klo 19 Sotku
- Minna Canth: Sylvi 2.12. klo 18, 3.12. klo 10, 4.12. klo 10 ja 4.12. klo 18. Kuopion Yhteiskoulun Musiikkilukio, Musiikkilukion sali. Järj. Kuopion Musiikkilukio
- Ikääntyvien yliopisto 4.12. klo 13. Yhteistyö, innostus ja arvostus urheilunesteyksen tekijöinä Huippu-urheiluyksikön johtaja Mika Kojonkoski Kuopion kaupungintalo. Järj. Snellman kesäyliopisto
- Itsenäisyyspäivän juhla 6.12. Juhlajumalanpalvelus Siilinjärven kirkossa klo 10
- Itsenäisyyspäivän juhla Siilinjärven koululla. Järj. Siilinjärven kunta ja seurakunta

- Filosofiakahvila 9.12. klo 17–19. Onnellisuudet ja hyvä elämä. FT Frank Martela, Aalto yliopisto / Filosofian Akatemia Kuopion kaupungin kirjaston kahvila. Järj. Snellman-kesäyliopisto
- Ikääntyvien yliopisto 11.12. klo 13. "Kun karhun kanssa painii" lyö – Venäjä -aiheinen luento Professori Timo Vihavainen, Helsingin yliopisto Kuopion kaupungin talo. Järj. Snellman-kesäyliopisto
- Barokin helmiä 14.12. klo 16 Kuopion kaupungintalo. Järj. Kuopion kamarimusiikkiseura

Kino Kuvakukko, ohjelmassa mm.

- 28.11. alkaen: "71 (ohj. Yann Demange)
- 28.11. alkaen: Krokotiilin keltaiset kyynleet (ohj. Cécile Telerman)
- 5.12. alkaen: Maps to the stars (ohj. David Cronenberg)
- 12.12. alkaen: French Riviera (ohj. André Téchiné)
- 12.12. alkaen: Aatsinki – The story of arctic cowboys (ohj. Jessica Oreck)

Kuopion Musiikkikeskus,

- ohjelmassa mm.
- 3.12. klo 19 Club for Five, Konserttitali

KOONNUT PIIA JULKUNEN

Taiteilijatoveruutta-näyttely jatkuu Kuopion taidemuseossa 6.1.2015 saakka. Kuva: Helena Westermarck, Silittäjättäriä (Tärkeä kysymys), 1883. Yksityiskokoelma.

- 6.12. klo 13 Itsenäisyyspäivän juhla, Konserttitali
- 7.12. klo 15 Joulumieltä jokaiselle, Konserttitali
- 8.12. klo 19 Ilmainen joulukonsertti, Konserttitali
- 9.12. klo 19 Vesa-Matti Loiri, Konserttitali
- 11.12. klo 12 Matinealounas ja päivämätinea II, Konserttitali
- 11.12. klo 19 Sinfoniasarja VIII, Konserttitali
- 12.12. klo 19 Tuliset tenorit ja suliset sopraanot, Konserttitali
- 14.12. klo 10 ja 11.30 Pienten tanssijoiden joulujuhla, Valohalli
- 17.12. klo 19 Kuopion kaupunginorkesterin joulukonsertti, Konserttitali

KANSALLISALLERNA PIIE MWKÄNEN

RISTIVETOA

Joulupuu on rakennettu

Riistaveden seurakuntatalolla avattiin joulukausi yhteisessä kuusenkoristelujuhlassa.

Ulkona ei ollut marraskuun lopusta vielä joulutunnelmasta tietoaakaan, mutta tilanne muuttui, kun astui sisään Riistaveden seurakuntataloon. Tuikkivat kynttilät ja kauniin punaiset joulutähdet koristivat pöytiä, salissa seisoi koristeita odottava kuusi ja paikasta täytti lasten iloinen kiljaltelu.

"Iloitaan tänään siitä, että saamme viettää mukavaa iltaa yhdessä ja valmistautua joulun odotukseen", Riistaveden aluepappi **Marjaana Mäkinen** kehotti juhlan alussa. Kuusenkoristelujuhlaan oli saapunut lähemmäs sata vierasta – vauvasta vaariin.

"Tämä on ollut hyvin suosittu perinne, erityisesti lapsiperheissä. Juhla kokoaa kyläläisiä saman katon alle."

"Meillä onkin tämä viikko yhtä juhlaa, kun Riistaveden kirkko viettää ensimmäisenä adventtina 80-vuotispäivää", Mäkinen nauro.

Koko päivä jännityksessä

Sanna Pitkän tuli juhlaan lastensa **Ellin, Aaron ja Matildan** kanssa. "Olemme osallistuneet muutama aikaisempanakin vuonna", Pitkänen muisteli.

"Lapset ovat odottaneet tätä aivan täpöissään koko päivän."

"Tykkäämme käydä seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa. Varsinkin lapsiperheille on tarjolla ihan

mukavasti tekemistä. Samalla saa itsekin uusia tuttavuuksia."

Ellillä ja Aarolla oli omat kuusenkoristeet mukanaan. Kolmen kuukauden ikäinen Matilda tyytyi vielä ihmettelemään jouluista tohinaa äitinsä sylissä.

"Etsin lapsille olkiset joulukoristeet vintiltä. Ne ovat mukavan perinteisen näköiset, nykyään kun on niin paljon muovisia koristeita."

Kotona perhe ei kuulemma vielä ole alkanut joulun valmistautua. "Aika on mennyt melko lailla vauvan ehdoilla. Joulupalot kyllä laitoimme jo esille."

Nyt sytytämme kynttilän

Lahjat kuuluvat joulun ja tässäkin juhlassa avattiin yhteisesti pari pakettia. Ensimmäisestä paljastui kynttilä.

"Meillä on nyt adventtiaika alkamassa ja jokaisena adventtina sytytetään kynttilä", Marjaana Mäkinen kertoi lapsille.

Isompi paketti herätti lapsissa kovasti arvailuja sen sisällöstä. "Olisikohan siellä kukkakimp-pu?", joku esitti.

Ei aivan. Lahjakääreestä kuoriutui esiin enkeli.

"Enkelihän ilmoitti evankeliumissa paimenille suuren ilon Jeesuksen syntymästä", Mäkinen muistutti.

Pakettien avaamisen jälkeen estradi oli vapaa. Päiväkerholaiset ilah-

KUVAT: TUJIA HYTTINEN

Ellin Peltonen pääsi laittamaan kuuseen oman koristeensa.

duttivat yleisöä laululla ja piirileikillä. Ilan aikana nähtiin myös Perhekoti Suomalaisen asukkaiden tiernapokaesitys sekä Riistaveden palvelukodin näytelmäkerhon joulunäytelmä.

Juhla huipentui yhteiseen kuusenkoristeluun ja joulupalojen sytyttämiseen.

Ennen kotiinlähtöä vieraat istuivat vielä herkkupöytään, johon jokainen oli saanut tuoda suoilaista tai makeaa tarjottavaa.

"Tästä se joulukausi alkaa", moni tuumasi lähtiessään.

HELI HARING

Hilkka Kuosmanen, Tuula Räsänen ja Kalevi Tiuhonen Riistaveden palvelukodilta pääsevät esittämään joulunäytelmäänsä useammassakin joulujuhlassa.

KIRKKO & KOTI

17
3.12.2014

Kuopion ja Siilinjärven seurakuntalehti.
101. vuosikerta.

Seuraava numero ilmestyy 17.12.

Julkaisija: Kuopion ev.lut. seurakunnat, PL 1064, 70101 Kuopio, puh. 017 158 111, faksi 017 158 288, www.kuopionseurakunnat.fi.

Toimitusneuvosto Paavo Kaitokari, Hannu Koskelainen, Kirsi Leino, Pauli Kurkirinne, Marketta Rantama

Painos 73 670 kpl

Toimitus
Kirjastokatu 5 A 1,
70100 Kuopio
etunimi.sukunimi@ev.fi

Viestintäpäällikkö,
Kirkko ja Koti -lehden
päätoimittaja
Minna Siikaniva
puh. 040 4848 273

Tiedottaja (vs.)
Heli Haring
puh. 044 414 4801

Tiedottaja
Merja Tapio
puh. 040 4848 236
Verkkotoimittaja (vs.)
Tuija Hyttinen
puh. 040 4848 514
Taitto: Kotimaa Oy

Ilmoitukset:
Pirjo Teva
puh. 020 754 2284,
040 680 4057
pirjo.teva@kotimaa.fi

Tilaukset:
Kuopion ulkopuolelle
20 €/vuosikerta.

www.kirkkojakoti.fi
www.facebook.com/
kirkkojakoti

**TOIMITUS-
KULUT 0€**
6.1.2015 ASTI.

**LAAJA VALIKOIMA
ARJEN APUVÄLINEITÄ**

**Tarjouksessa
Fennokaupassa!**

Hyvä johtamis
isää työ, mie

FENNO MEDICAL OY

Tilaa kätevästi kotiovellesi asti:

☎ 09 276 360 🛒 fennokauppa.fi

FENNO MEDICAL OY

KIRKON ULKOMAANAPU
actalliance

Adventtikeräys
– anna tärkein joululahja kehitysmaiden lapsille.

Yksikään lapsi ei ole voinut vaikuttaa siihen, millaisiin olosuhteisiin hän syntyy. Moni lapsi kärsii kehitysmaissa siitä, etteivät he syystä tai toisesta pääse kouluun.

Lahjoita ja lähetä viesti LAHJOITUS numeroon 16499 (20 €).

Tee lahjoitus tilille IBAN: FI33 1572 3000 5005 04 viestiksi "Adventtikeräys".

kirkonulkomaanapu.fi

Keräyslupa 2020/2012/3508, koko Suomi. Keräysvarat käytetään vuosien 2014–2015 aikana Kirkon Ulkomaanavun avustustyöhön.

Muistot isästä kantavat

Talvisota vei kuopiolaiselta Kaija Huuskolta isän. Jäljelle jäivät hauraat, mutta kauniit muistot.

S otaa oli kestänyt kolme viikkoa, kun suruviesti saapui. Olli-isä oli kaatunut rintamalla 18. joulukuuta.

”Minä olin reilu 3-vuotias ja pikkusiskoni Ulla vasta kuuden kuukauden ikäinen. Äiti jäi yksin kovin pienten lasten kanssa”, Kaija muistelee.

”Yhden kirjeen isä ehti rintamalta äidille lähettää.”

Isän kaatuminen merkitsi perheelle myös muuttoa pois kotoa.

”Asuimme Puijonkadun ja Tulliportinkadun kulmassa paikalla, jossa nykyään on Osuuspankin talo. En koskaan äidiltä kysynyt, oliko kyseessä isän virkasuhdeasunto. Näin saattoi hyvinkin olla, koska jouduimme muuttamaan siitä pois.”

”Uusi koti olikin sitten erittäin paljon pienempi kuin entinen.”

Kiltti pieni tyttö

Kaijan äiti puursi töissä pitkää päivää elättääkseen perheensä. Lapset viettivät paljon aikaa sukulaisten hoivissa Tuusniemellä, isän kotiseudulla.

”Olimme siellä siskon kanssa pommituksia paossa. Muistan sen näyn, kun taivas pimeni pommikonelaivueista ja kuului kovaa meteliä.”

”Pelätä en kuitenkaan osannut, sillä ympärillä oli turvallisia aikuisia. Heidän kyljessään istuin ja kurkin, mitä ympärillä tapahtuu.”

Isän menettämisen jälkeen Kaija menetti vähäksi aikaa myös pikkusiskonsa.

”Hänet lähetettiin 2-vuotiaana sotalapsek-

si Ruotsiin, jossa hän oli vuoden verran. Kie- lenkin sisko ehti siellä oppia.”

”Ulla oli hyvin sosiaalinen ja vilkas lapsi, joten hänet oli siksi helpompi lähettää vieraisiin olosuhteisiin.”

”Minä olin arempi ja pidin asioita sisälläni. Yritin olla mahdollisimman kiltti ja huomaa- maton, etten vain olisi kuormittanut äitiä liikaa isän kuoleman jälkeen.”

Kaija muistaa, kuinka äidin surua oli vaikea katsella.

”Heräsin joskus öisin äidin itkuun. Eihän meistä kahdesta pienestä kuitenkaan ollut lohduttajiksi.”

”Olen miettinyt sitäkin, miten raskasta äidille on ollut viettää ensimmäistä joulua sotaleskenä. Isähän kaatui aivan joulun alla.”

Kävelyllä Jumalan puistossa

Isästään Kaijalla ei ole kovinkaan monia muistokuvia. Ne harvat ovat sitäkin rakkaampia. Yksi muisto liittyy Kuopion sankarihautausmaahan.

”Kävelimme siellä isän kanssa käsi kädessä. Isä nimitti paikkaa *Jumalan puistoksi* ja opetti, että siellä täytyy olla hiljaa ja käyttäytyä nätisti.”

”Joka kerta, kun kuljen sankarihautausmaalla, muistan tuon kävelyretken.”

Kaijan isä oli mukana Kuopion Suojeluskunnan Laulajissa ja kotona raikuivat usein **Oskar Merikannon** laulut.

”Ehkäpä siitä syystä olen aina tykännyt mieskuorojen esittämästä musiikista.”

Hieman huvittuneena Kaija kertaa vielä yhtä isäänsä liittyvää muistoa.

”Hän oli tupakkamiehiä ja siihen aikaan-

han oli tapana polttaa sisällä. Tupakanhaju yhdistyy mielessäni edelleen niin voimakkaasti isään, että tunnustan pitäväni hajusta – vaikka en itse poltakaan.”

5-vuotiaana Kaija teki merkittävän päätöksen.

”Päätin, että en enää mieti isää enkä ikävöi häntä. Kaipa taustalla painoi se, että halusin äidin takia olla reipas tyttö.”

Isän malleja

Täysin ilman isähahmoa Kaija ei joutunut lapsuuttaan viettämään.

”Tuusniemellä oli setä ja tädin mies, jotka olivat läheisiä. Varsinkin tädin miestä ihailin kovasti, koska hän oli jääpalloilija.”

”Valitettavasti hänkin kaatui sodassa, kun olin 6-vuotias. Sota vei myös enoni.”

Kaija arvelee, että jotain jälkiä isäntömyys häneen jätti.

”Arastelin ehkä pidempään poikien seuraa. Osittain se toki johtui myös siitä, että suurimman osan kouluvuosistani olin tyttöluokalla.”

”Heräsin joskus öisin äidin itkuun

Koulussa Kaijaa ei koskaan kiusattu isäntömyyden takia.

”Meidän koulussamme oli jämähät opettajat, jotka pitivät kuria. Siellä ei kiusaamista sallittu.”

”Olen kuitenkin kuullut päinvastaisiakin tarinoita sotaorpojen lapsuudesta. Esimerkik-

si maaseudulla heitä saatettiin kadehtia, koska he saivat avustuksia.”

Päällimmäisenä kiitollisuus

Tänä päivänä Kaija on kolmen aikuisen pojan äiti ja kahdeksan lapsenlapsen mummi. Välit lähipiiriin ovat tiiviit.

”Yksi lapsenlapsi on pari yötä viikossa luonani aina silloin, kun on aikainen meno kouluun.”

Rakas Ulla-sisko perheineen on asunut Australiassa jo lähemmäs viisikymmentä vuotta.

”Olemme tavanneet tänä aikana vain keran. Joka sunnuntai olemme kuitenkin yhte- yksissä skypen välityksellä.”

”Välimatka on pitkä ja matkustaminen raskasta, mutta toivon kovasti, että vielä pääsimme Ullan kanssa tapaamaan toisemme.”

Itsenäisyyspäivää Kaija on vuosien ajan viettänyt tietyn tradition mukaisesti – niin myös tänä vuonna.

”Menen sankarihautausmaalle lippuvar- tioon ja sieltä musiikkikeskuksen juhlaan. Si- tä ennen vien kynttilät isän, äidin ja ukin hau- doille.”

Vaikka Kaija menetti sodassa isän ja lähei- siä sukulaisia, ei muisto menetyksistä enää ri- paise.

”Itsenäisyyspäivänä päällimmäinen tun- teeni on nykyään syvä kiitollisuus siitä, että olemme vapaita. Olen onnellinen, että omat lapseni ovat saaneet hyvän elämän itsenäises- sä Suomessa.”

HELI HARING

Suomen valtio myönsi tänä syksynä sotaorvoille oman tunnuksen.

TUULA HATTINEN

”Isän työhuone sijaitsi niin kutsutussa Haaremin talossa. Pikkutyttönä nämä taloon vievät portaat tuntuivat kauhean jyrkiltä”, Kaija Huusko hymyilee portailta istuessaan.